

KOMPLEXNÁ SPRÁVA O MONITOROVANÍ RIZIKA SEGREGÁCIE v SR ZA ROKY 2022 - 2025

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR | Inštitút vzdelávacej politiky

Autori: Dávid Kostlán, Lucia Ivicová a kol.

Černyševského 50, 851 01 Bratislava | www.minedu.sk

marec 2026

Dokument neprešiel jazykovou korektúrou.

OBSAH

Úvod	4
1 Monitoring rizika segregácie	7
1.1 Účel a východiská monitorovania rizika segregácie	8
1.2 Metodický rámec monitorovania rizika segregácie	8
1.3 Vývoj výsledkov monitorovania rizika segregácie v školských rokoch 2022/2023 – 2024/2025	9
1.3.1 Konkrétne zistenia, ich kvantitatívne vyjadrenie a grafické spracovanie	10
1.4 Limity monitorovania rizika segregácie a interpretácie zistení	19
1.5 Monitorovanie rizika segregácie na stredných školách	18
2 Systém uplatňovania Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní	20
2.1 Účel a postavenie Štandardov v systéme prevencie segregácie	20
2.2 Prepojenie Štandardov s ďalšími nástrojmi inkluzívnej politiky	20
2.3 Manuál a monitoring uplatňovania Štandardov	21
2.4 Kontroly zavedenia Štandardov na úrovni regionálnej štátnej správy	23
2.5 Zhrnutie a systémové východiská	23
3 Monitoring inkluzívnosti vzdelávania z pohľadu Štátnej školskej inšpekcie	25
3.1 Úloha Štátnej školskej inšpekcie v monitorovaní inkluzívnosti vzdelávania	25
3.2 Index inklúzie ako kvalitatívny analytický rámec	25
3.3 Vývoj monitorovania inkluzívneho vzdelávania zo strany Štátnej školskej inšpekcie	26
3.3.1 Tematické monitorovania pred pandémiou (2018/2019 a 2019/2020)	26
3.3.2 Prestávka a metodická reflexia	27
3.3.3 Obnovené tematické monitorovanie (2023/2024 a 2024/2025)	27
3.3.4 Porovnanie monitorovaní a trendovosť	27
3.4 Monitorovanie zákazu segregácie v rámci komplexných inšpekcí Štátnej školskej inšpekcie	27
3.5 Limity a prínosy inšpekčnej činnosti Štátnej školskej inšpekcie v kontexte komplexnej správy	28
4 Závety a odporúčania	29
Bibliografia	30

Zoznam skratiek a dôležitých pojmov

antidiskriminačný zákon	Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov
LMP	Lahký stupeň mentálneho postihnutia (variant A)
MRK	marginalizované rómske komunity
MŠ	materská škola
MŠVVaM SR	Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (názov používaný do 1. 2. 2024)
MNO	mimovládne neziskové organizácie
NP	národný projekt
PA	pedagogický asistent
PUŠD	predčasné ukončenie školskej dochádzky - žiak ukončil povinnú školskú dochádzku bez ukončenia 9. ročníka ZŠ. Počítame ako podiel žiakov, ktorí v predchádzajúcom školskom roku ukončili školu predčasne z celkového počtu žiakov
POO SR	Plán obnovy a odolnosti SR
SR	Slovenská republika
SZP	sociálne znevýhodnené prostredie, resp. od 1.1.2026: sociálne znevýhodňujúce prostredie
ŠKD	školský klub detí
školská segregácia	segregácia vo výchove a vzdelávaní definovaná v § 2 ods. ah) a ai) zákona č. 245/2008 Z. z., definícii tohto pojmu a jeho výkladu sa podrobne venuje Metodická príručka desegregácie vo výchove a vzdelávaní (MŠVVaŠ SR, 2023)
ŠPT	školský podporný tím
ŠŠI	Štátna školská inšpekcia
DG REFORM	Directorate-General for Structural Reform Support
ÚSVRK	Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity
ZŠ	základná škola
ZvR	žiaci v riziku segregovaného vzdelávania (žiak, ktorý spĺňa aspoň jednu z definovaných podmienok)

ÚVOD

Segregácia vo výchove a vzdelávaní predstavuje jeden z vážnych systémových problémov slovenského školstva. Dlhodobo negatívne ovplyvňuje rovnosť prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu, vzdelávacie výsledky detí a žiakov, ako aj sociálnu súdržnosť spoločnosti. Jej dôsledky sa prejavujú nielen v školskom prostredí, ale aj v ďalšom vzdelávacom, pracovnom a spoločenskom uplatnení jednotlivcov. Práve preto je prevencia a odstraňovanie segregácie jednou z kľúčových priorit verejných politík v oblasti vzdelávania, ľudských práv a sociálnej inklúzie.

V uplynulých rokoch bolo v oblasti predchádzania diskriminácie a segregácie vo vzdelávaní realizovaných viacero čiastkových opatrení, projektov a analytických aktivít na rôznych úrovniach systému. Ich spoločným cieľom bolo zlepšiť rovnosť prístupu ku vzdelávaniu a podporiť inkluzívne školské prostredie. Tieto aktivity však často vznikali oddelene, bez systematického prepojenia a bez jednotného rámca monitorovania ich účinnosti. Práve na túto skutočnosť upozornil aj Plán obnovy a odolnosti SR, ktorý identifikoval potrebu systematickejšieho prístupu k monitorovaniu rizík segregácie a k vyhodnocovaniu existujúcich politík a nástrojov.

Komplexná správa monitorovania rizika segregácie vo výchove a vzdelávaní vznikla s cieľom zosumarizovať, prepojiť a analyticky uchopiť existujúce monitorovacie mechanizmy, ktoré sú v tejto oblasti na Slovensku postupne zavádzané. Ich vzájomné prepojenie a spoločná interpretácia vytvárajú dôležitý analytický základ pre rezort školstva – nielen na lepšie porozumenie rizikám segregácie, vývoj rizík segregácie v školách na Slovensku, ako aj na fungovanie systémových nástrojov, ktoré majú k jej predchádzaniu a odstraňovaniu prispievať, ale najmä na ciele nastavenie ďalších opatrení, metodologickej podpory a intervenčných nástrojov v praxi. Správa prepája tri navzájom sa dopĺňajúce pohľady: systematický monitoring rizika segregácie na úrovni škôl, uplatňovanie záväzných Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní v praxi a nezávislé monitorovanie inkluzívnosti vzdelávania zo strany Štátnej školskej inšpekcie.

Prvá časť správy sa venuje monitorovaniu rizika segregácie, ktoré je realizované od školského roka 2022/2023 po pilotnej fáze. V tejto komplexnej správe sú po prvýkrát porovnané výsledky monitorovania za tri po sebe nasledujúce školské roky (2022/2023, 2023/2024 a 2024/2025). Analýza umožňuje sledovať vývoj identifikovaných rizík v čase, ich regionálne rozloženie, ako aj opakujúce sa vzorce a trendy, ktoré signalizujú systémové slabiny alebo pretrvávajúce bariéry v predchádzaní segregácie.

Druhá časť správy sa zameriava na systémové opatrenia zavedené prostredníctvom Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní a ich praktické uplatňovanie v školách. Vychádza z Manuálu a monitoringu uplatňovania Štandardov, ako aj z výstupov kontrol realizovaných regionálnymi úradmi školskej správy. Táto časť hodnotí, do akej miery sa podarilo preniesť normatívny rámec do každodennej praxe škôl.

Tretia časť správy reflektuje zistenia Štátnej školskej inšpekcie v oblasti monitorovania inkluzívnosti vzdelávania. Opiera sa o tematické správy, kontrolné zistenia a analytické výstupy ŠŠI, ktoré poskytujú nezávislý pohľad na stav inkluzívneho vzdelávania v školách. Táto perspektíva umožňuje konfrontovať deklarované opatrenia a nastavené procesy s reálnou pedagogickou praxou, školskou klímou a podmienkami, v ktorých školy fungujú.

Spojením týchto troch rovín vzniká komplexný obraz o tom, ako Slovenská republika v oblasti prevencie a eliminácie segregácie postupuje: kde sa systém posúva vpred, kde naráža na svoje limity a kde vzniká napätie medzi legislatívnymi očakávaniami a reálnymi kapacitami škôl. Správa zároveň vytvára priestor pre formulovanie odporúčaní, ktoré majú potenciál prispieť k efektívnejšiemu, realickejšiemu a udržateľnejšiemu uplatňovaniu opatrení v praxi.

V sledovanom období zároveň dochádzalo na úrovni štátu k postupnému zavádzaniu viacerých legislatívnych, metodických a systémových opatrení zameraných na prevenciu a elimináciu segregácie vo výchove a vzdelávaní. Tieto opatrenia vytvárajú širší politický a inštitucionálny rámec, ktorý formuje podmienky fungovania škôl, dostupnosť podpory pre deti a žiakov a spôsob, akým školy pristupujú k organizácii výchovno-vzdelávacieho procesu. Pri interpretácii výsledkov monitorovania je preto potrebné vnímať vývoj identifikovaných rizík segregácie aj v kontexte týchto systémových zmien. Zároveň je však potrebné zdôrazniť, že cieľom tejto správy nie je hodnotiť účinnosť jednotlivých opatrení ani analyzovať ich priamy vplyv na vývoj situácie v školách. Monitoring pracuje s administratívnymi údajmi a sleduje predovšetkým vývoj indikátorov rizika segregácie v čase. Nie je preto možné

jednoznačne potvrdiť ani vylúčiť, do akej miery sa jednotlivé systémové opatrenia premietli do zmien identifikovaných v monitorovaní. Ich prehľad je však dôležitý pre pochopenie širšieho kontextu, v ktorom sa sledované procesy odohrávali (viď Tab. 1).

Táto komplexná správa má analytický a monitorovací charakter a vychádza z využitia existujúcich nástrojov a mechanizmov nastavených v rámci platných verejných politík v oblasti prevencie a eliminácie segregácie vo výchove a vzdelávaní. Jej cieľom je poskytnúť odbornej verejnosti a ministerstvu školstva ucelený a vecný obraz o tom, ako tieto nástroje fungujú v praxi, aké výsledky prinášajú v čase a kde sa prejavujú ich limity. Správa nemá ambíciu prinášať súbor nových odporúčaní, ani komplexné riešenia všetkých identifikovaných problémov; jej účelom je vytvoriť analytický podklad pre ďalšiu odbornú, metodickú a strategickú prácu rezortu. Ministerstvo si zároveň plne uvedomuje potrebu postupného posunu od všeobecných informačných a osvetových aktivít k adresnej, cielenej a dlhodobej podpore škôl pri riešení konkrétnych situácií rizika segregácie priamo v teréne, a k systematickému nastavovaniu metodickej a inštitucionálnej podpory vychádzajúcej z reálnych potrieb a podmienok škôl.

Tabuľka 1 Vývoj kľúčových systémových opatrení v oblasti prevencie segregácie (2021 – 2025)

Šk. rok	Dátum zavedenia	Opatrenie	Popis
	Jún 2021	Plán obnovy a odolnosti SR	Schválenie Plánu obnovy a odolnosti SR , ktorý obsahuje reformné opatrenia zamerané aj na prevenciu a odstraňovanie segregácie vo vzdelávaní.
2021/2022	September 2021	Povinné predprimárne vzdelávanie pre 5-ročné deti	V materských školách, v zariadeniach predprimárneho vzdelávania alebo individuálnou formou .
	September 2021	Zrušenie nultých ročníkov	S účinnosťou od 1. januára 2021 bola zavedením povinného predprimárneho vzdelávania zrušená možnosť zriaďovania nultých ročníkov.
	December 2021	Stratégia inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní do roku 2030	Prijatie strategického rámca rozvoja inkluzívneho vzdelávania a znižovania nerovností vo vzdelávacom systéme SR, na ktorý nadväzujú akčné plány na roky 2022 – 2024 a 2025 - 2027 . Ich cieľom je konkretizovať strategické ciele schválené v Stratégii a reagovať tak na požiadavky realizácie inklúzie vo vzdelávaní.
2022/2023	Január 2023	Reforma systému poradenstva a prevencie	Reforma zaviedla nový model poradenských zariadení a jednotný systém podpory detí a žiakov podľa ich potrieb. Cieľom je zjednodušiť prístup k odbornej podpore, posilniť prevenciu a zlepšiť diagnostické postupy vrátane práce s deťmi zo SZP
	Máj 2023	Definícia segregácie vo výchove a vzdelávaní	Zavedenie legislatívnej definície segregácie vo výchove a vzdelávaní do školského zákona s okamžitým nadobudnutím účinnosti.
2023/2024	September 2023	Vytvorenie systému podporných opatrení	Vytvorený Systém podporných opatrení = adresná podpora vyrovnávania šancí pre všetky deti a žiakov, ktorá má potenciál pomôcť ku kultivácii interetnických a medziľudských vzťahov v rámci školy, ale aj v rámci celej komunity.
	September 2023	Národný projekt Podpora pomáhajúcich profesií 3 (POP 3)	Zameraný na podporu inkluzívneho vzdelávania prostredníctvom financovania pedagogických asistentov, školských psychológov a ďalších odborných zamestnancov v školách.

	September 2023	Schválenie Štandardov odborných činností v systéme poradenstva a prevencie	Zavedenie nových štandardov práce poradenských zariadení vrátane úprav diagnostických postupov a zohľadnenia materinského jazyka pri diagnostike.
	December 2023	Metodická príručka desegregácie vo výchove a vzdelávaní	Vydanie Metodickej príručky desegregácie vo výchove a vzdelávaní , ktorá poskytuje širší právny výklad právnej definície segregácie vo výchove a vzdelávaní a poskytuje praktické odporúčania na jej prevenciu a odstraňovanie.
	Január 2024	Monitoring rizika segregácie vo vzdelávaní	Zavedenie analytického systému monitorovania rizika segregácie na základe administratívnych dát rezortu školstva.
	Marec 2024	Začiatok realizácie projektov MNO na podporu ranej starostlivosti a intervencie	Grantová schéma na podporu poskytovania ranej starostlivosti a ranej intervencie deťom vo veku 0-6 rokov, najmä z prostredia marginalizovaných rómskych komunít a z prostredia generačnej chudoby.
	Júl 2024	Začiatok realizácie národného projektu Príležitosť pre všetkých	Cieľom je pilotne overiť aplikované riešenia v oblasti segregácie vo výchove a vzdelávaní v zapojených 12 lokalitách.
	Júl 2024	Začiatok realizácie národného projektu k predčasnému ukončovaniu školskej dochádzky	Cieľom je vytvorenie a overenie systému včasného varovania pred predčasným ukončením školskej dochádzky a adresnej podpory žiakov v systéme poradenstva a prevencie.
2024/2025	September 2024	Zavedenie práva dieťaťa od 4 rokov veku na prijatie na predprimárne vzdelávanie	Novelizáciou školského zákona bolo od 1.9.2023 stanovené medzi základnými princípmi výchovy a vzdelávania v § 3 právo na prijatie na predprimárne vzdelávanie od troch rokov veku, ktoré bolo prechodným ustanovením § 161t upravené na šk. rok 2024/2025 na dieťa, ktoré dovŕši štyri roky veku.
	November 2024	Štandardy dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní	Zavedenie záväzných štandardov pre školy a školské zariadenia, ktoré upravujú postupy prevencie a riešenia segregácie vo vzdelávacom procese.
	Január 2025	Začiatok realizácie národného projektu Podpora vzdelávacích príležitostí	Cieľom je vytvorenie systému podpory pre žiakov a žiačok, ktorí boli zaradení do špeciálneho prúdu vzdelávania a majú predpoklady úspešne ukončiť základnú školu a získať nižšie stredné vzdelanie.
	Január 2025	Zrušenie dvojzmennej prevádzky	Povinné vzdelávanie v základnej škole sa po 1. januári 2025 realizuje len v dopoludňajších hodinách. Školské vyučovanie v základnej škole možno organizovať aj v popoludňajších hodinách len do 31. augusta 2029 za špecifických podmienok stanovených zákonom.
2025/2026	September 2025	Zavedenie práva dieťaťa od 3 rokov veku na prijatie na predprimárne vzdelávanie	Novelizáciou školského zákona bolo od 1.9.2023 stanovené medzi základnými princípmi výchovy a vzdelávania v § 3 právo na prijatie na predprimárne vzdelávanie od troch rokov veku.
	Január 2026	Reforma v oblasti školstva	Týka sa všetkých úrovní vzdelávania od materských škôl až po vysoké školy s hlavným cieľom zabezpečiť deťom a mladým ľuďom kvalitné vzdelanie a férové podmienky na ich rozvoj.

Vysvetlenie často používaných pojmov

Na zabezpečenie jednotnej interpretácie pojmov uvádzame ich základné vymedzenie pre kontext tejto komplexnej správy:

Segregácia vo výchove a vzdelávaní je podľa zákona č. 245/2008 Z. z. (školský zákon) je konanie alebo opomenutie konania, ktoré je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona, v dôsledku ktorého dochádza alebo by mohlo dôjsť k priestorovému, organizačnému alebo sociálnemu vylúčeniu skupiny detí a žiakov alebo účastníkov výchovy a vzdelávania alebo k ich oddelenému vzdelávaniu, ktorého dôsledkom je obmedzenie ústavného práva na vzdelanie. Zákaz oddeleného vzdelávania sa nevzťahuje na vzdelávanie poskytované v súlade s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná¹ pri uplatňovaní práv národnostných menšín na výchovu a vzdelanie v jazyku príslušnej národnostnej menšiny a pri vytváraní podmienok na vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením alebo nadaním a žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo s nadaním so zohľadnením ich vôle a záujmov a vôle a záujmov ich zákonných zástupcov, ak je účasť na takom vzdelávaní voliteľná a zodpovedá úprave podmienok výchovy a vzdelávania podľa tohto zákona, osobitne pre výchovu a vzdelávanie na rovnakom stupni vzdelania.

Vnútoraná segregácia pre účely monitoringu rizika segregácie označuje neprípustné oddelené vzdelávanie alebo vylúčenie detí a žiakov v rámci jednej školy, najmä ich rozdeľovanie do tried alebo elokovaných pracovísk školy kvôli čomu môže dôjsť k nerovnému prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu. Z dostupných administratívnych dát nie je možné posudzovať iné formy vnútornej segregácie (napr. vylučovanie detí a žiakov v rámci jednej triedy).

Vonkajšia segregácia pre účely monitoringu rizika segregácie označuje oddelené vzdelávanie alebo vylúčenie detí a žiakov medzi jednotlivými školami v obci/meste, ktoré sa prejavuje napríklad koncentráciou určitých skupín detí a žiakov v konkrétnych školách v dôsledku nastavenia školských obvodov, výberových mechanizmov alebo iných systémových faktorov (napr. slobodný výber školy). Z dostupných administratívnych dát nie je možné posudzovať iné formy vonkajšej segregácie (napríklad rozdiely medzi obcami/mestami v spádovom území).

Riziko segregácie predstavuje analytickú kategóriu využívanú v rámci monitorovania dodržiavania základných princípov výchovy a vzdelávania podľa školského zákona, ktorou ministerstvo sleduje podmienky, procesy alebo faktory, ktoré môžu viesť k neprípustnému oddelenému vzdelávaniu alebo vylúčeniu skupiny detí alebo žiakov. Identifikuje sa na základe vybraných indikátorov v administratívnych údajoch a slúži ako podklad pre ďalšie odborné posúdenie a cielenú podporu. Identifikácia rizika segregácie neznamená formálne alebo právne konštatovanie segregácie v zmysle hore uvedeného vysvetlenia pojmu.

Koncentrácia žiakov v riziku vyjadruje podiel detí a žiakov identifikovaných ako žiaci v riziku segregácie (ZvR) v rámci školy, triedy alebo inej sledovanej jednotky. Vysoká koncentrácia môže predstavovať jeden z indikátorov zvýšeného rizika segregovaného vzdelávania, avšak sama o sebe neznamená, že k segregácii dochádza.

Segregačný mechanizmus predstavuje súbor procesov, rozhodnutí alebo faktorov, ktoré môžu prispievať k vzniku alebo prehĺbovaniu nerovnomerného rozloženia detí a žiakov medzi školami alebo v rámci škôl. Ide najmä o nastavenie školských obvodov, selektívne prijímacie postupy, organizáciu tried alebo širšie sociálne a demografické procesy v území.

---

¹ Dohovor proti diskriminácii vo vzdelávaní (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. [276/2024 Z. z.](#)). Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. [317/2010 Z. z.](#)).

1 MONITORING RIZIKA SEGREGÁCIE

Monitoring rizika segregácie predstavuje systematický analytický nástroj rezortu školstva, ktorého cieľom je identifikovať a priebežne sledovať situácie, procesy a nastavenia v školách a školských zariadeniach, ktoré môžu viesť k segregácii detí a žiakov vo výchove a vzdelávaní. Jeho zavedenie reaguje na dlhodobu pretrvávajúcu nerovnosť v prístupe ku kvalitnému vzdelávaniu, ako aj na potrebu disponovať dátami, ktoré umožnia lepšie porozumieť štruktúrnym príčinám segregácie a cielene na ne reagovať prostredníctvom verejných politík.

Základným východiskom monitorovania je rozlišovanie medzi konštatovaním segregácie a identifikáciou rizika segregácie. Monitoring sa nezameriava na právne posudzovanie alebo sankcionovanie jednotlivých škôl, ale na zachytenie faktorov, ktoré v kombinácii s miestnymi podmienkami môžu viesť k vytváraniu segregovaných vzdelávacích prostredí. Ide najmä o organizačné, procesné a systémové nastavenia, ktoré nemusia byť samy o sebe nezákonné, no v praxi môžu mať vylučujúce alebo selektívne dôsledky.

1.1 Účel a východiská monitorovania rizika segregácie

Pilotné monitorovanie rizika segregácie bolo realizované v roku 2024 za školský rok 2022/2023 (MŠVVaŠ SR, 2024) a predstavovalo prvý krok k nastaveniu jednotného rámca zberu a vyhodnocovania údajov na národnej úrovni. Od tohto obdobia sa monitoring postupne rozvíja a rozširuje, a to jednak z hľadiska zapojených typov škôl a vzdelávacích prúdov, ako aj z hľadiska metodického spresňovania nástrojov a indikátorov. V komplexnej správe sú porovnávané výsledky monitorovania za tri po sebe nasledujúce školské roky, čo umožňuje sledovať nielen aktuálny stav, ale aj vývojové trendy a opakujúce sa vzorce rizika.

Dôležitým princípom monitorovania je jeho preventívny a podporný charakter. Cieľom nie je vytvárať rebríčky škôl ani hodnotiť ich „inkluzívnosť“ prostredníctvom zjednodušených ukazovateľov, ale poskytnúť rezortu, zriaďovateľom a odborným útvarom podklad pre lepšie pochopenie reality v teréne. Monitoring má slúžiť ako východisko pre nastavovanie adresnej metodickej pomoci, systémových opatrení a foriem odbornej podpory, ktoré zohľadňujú rôznorodosť miestnych kontextov a kapacitné možnosti škôl.

Zároveň je potrebné zdôrazniť, že výsledky monitorovania nemožno interpretovať izolovane od širšieho systémového rámca. Riziko segregácie je úzko prepojené s dostupnosťou odborného personálu, kapacitami škôl, nastavením financovania, ako aj s demografickými a sociálnymi charakteristikami územia. Monitoring preto neponúka jednoduché odpovede ani rýchle riešenia, ale poskytuje dátovo podložený obraz o tom, kde sa systém nachádza, čo sa v čase mení a ktoré oblasti si vyžadujú zvýšenú pozornosť.

1.2 Metodický rámec monitorovania rizika segregácie

Monitoring rizika segregácie je na národnej úrovni realizovaný na základe jednotného metodického rámca, ktorý bol postupne vypracovaný a overovaný prostredníctvom pilotného monitorovania v rôznych typoch škôl a vzdelávacích prúdov. Metodiky nevznikli izolovane, ale ako súčasť systematického procesu zavádzania monitorovania rizika segregácie do praxe, s cieľom zabezpečiť porovnateľnosť údajov v čase a zároveň zohľadniť špecifiká jednotlivých stupňov a foriem vzdelávania.

Základným východiskovým dokumentom je **Koncept monitorovania rizika segregácie** (MŠVVaŠ SR, 2023), ktorý položil rámec pre zavedenie monitorovania rizika segregácie na úrovni Slovenskej republiky. Tento dokument definuje účel monitorovania, jeho základné princípy, sledované oblasti rizika a logiku práce s údajmi. Koncept slúžil ako metodologický základ pre pilotné overenie nástrojov v školách a pre následné vypracovanie samostatných metodík pre jednotlivé vzdelávacie prúdy.

Na jeho základe bola spracovaná **Pilotná metodika a výsledky monitorovania rizika segregácie pre základné školy za školský rok 2022/2023** (MŠVVaŠ SR, 2024) (ďalej ako „Pilotná metodika“), ktorá predstavuje prvú komplexnú aplikáciu konceptu v praxi. Metodika pre základné školy definuje súbor indikátorov a otázok zameraných najmä na organizačné usporiadanie vzdelávania, vnútorné členenie tried, využívanie

podporných opatrení a nastavenie procesov, ktoré môžu v kombinácii s miestnym kontextom viesť k riziku segregácie. Súčasťou dokumentu je aj vyhodnotenie pilotného zberu údajov, ktoré poskytlo cennú spätnú väzbu pre ďalší rozvoj metodického rámca.

Osobitná metodika bola vypracovaná pre **žiacov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia vzdelávaných v triedach a školách pre žiacov so zdravotným znevýhodnením**. Táto metodika (ďalej len "pilotná metodika pre žiacov s ĽMP") reaguje na špecifiká tzv. špeciálneho prúdu vzdelávania a reflektuje odlišné organizačné, pedagogické a systémové podmienky, v ktorých môže dochádzať k riziku segregácie. Metodika vychádza z rovnakých princípov ako metodika pre základné školy, no upravuje indikátory a analytický prístup tak, aby zodpovedali charakteru tohto vzdelávacieho prúdu.

Tretím metodickým pilierom je metodika monitorovania rizika segregácie pre **materské školy**, cez ktorú je možné zachytiť rizikové faktory už v predprimárnom vzdelávaní. Metodika je koncepčne obdobná ako metodika pre základné školy, pričom zohľadňuje vekové špecifiká detí, formy organizácie výchovy a vzdelávania v materských školách a úlohu materských škôl v prevencii neskoršej segregácie v základnom vzdelávaní.

Všetky metodiky spája spoločný cieľ: **identifikovať rizikové situácie a nastavenia, nie hodnotiť kvalitu práce škôl ani posudzovať individuálne zlyhania**. Metodický rámec je koncipovaný ako analytický nástroj pre potreby verejných politík, ktorý umožňuje sledovať vývoj rizík v čase, porovnávať zistenia medzi školskými rokmi a vytvárať podklady pre adresnú odbornú a metodickú podporu škôl.

Podrobné metodické postupy, definície indikátorov a výsledky pilotných zberov údajov sú spracované v samostatných priebežných monitorovacích správach zverejnených rezortom školstva. Táto komplexná správa na ne nadväzuje a využíva ich ako východisko pre syntézu zistení za viaceré školské roky, bez ambície opakovane detailne vysvetľovať jednotlivé metodické kroky.

Považujeme za dôležité uviesť aspoň základný rámec identifikácie skupiny žiakov v riziku (ZvR), ktorý je jednotne používaný vo všetkých metodikách priebežných správ a predstavuje analytický základ hodnotení prezentovaných v tomto dokumente.

Vzhľadom na to, že administratívne dáta, ktoré získava ministerstvo neobsahujú informáciu o etnicite žiakov z marginalizovanej rómskej komunity (MRK), v týchto metodikách sú títo žiaci/tieto deti identifikovaní/-é pomocou tzv. „proxy“ indikátorov, ktoré sa s touto skupinou prekrývajú: žiaci pochádzajúci zo sociálne znevýhodneného prostredia; žiaci žijúci v domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a žiaci s rómskym materinským jazykom. V metodike monitorovania žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia bol pridaný aj indikátor „žiak s rómskou národnosťou“, ktorý nebol súčasťou pilotnej metodiky. Vo všetkých priebežných správach aj v tomto texte túto skupinu žiakov označujeme ako skupinu žiakov v riziku, skratka ZvR (rizikom sa myslí riziko segregovaného vzdelávania). Žiak patrí do skupiny ZvR, ak spĺňa aspoň jednu z vyššie uvedených podmienok.

V období od 3. apríla 2025 do 2. apríla 2027 UNICEF v spolupráci s Európskou komisiou (DG REFORM) a MŠVVaM SR realizuje nástroj technickej podpory zameraný na podporu systémových zmien smerujúcich k desegregácii rómskych detí vo vzdelávaní. Jedna z plánovaných aktivít je zameraná na posúdenie fungovania súčasného systému monitorovania rizika segregácie vo vzdelávaní a na návrh jeho zlepšenia. Cieľom tejto aktivity je preskúmať implementáciu existujúcej metodiky monitorovania rizika segregácie v školách, vrátane uplatňovania Metodického príručky k desegregácii a Štandardov dodržiavania zákazu segregácie.

1.3 Vývoj výsledkov monitorovania rizika segregácie v školských rokoch 2022/2023 – 2024/2025

Monitoring rizika segregácie bol v Slovenskej republike realizovaný počas troch po sebe nasledujúcich školských rokov, čo umožňuje sledovať nielen aktuálny stav, ale aj **vývoj rizikových javov v čase**. Porovnanie výsledkov za školské roky 2022/2023 až 2024/2025 predstavuje dôležitý analytický rámec pre posúdenie toho, či a ako sa riziká segregácie menia v reakcii na systémové opatrenia, legislatívne zmeny a vývoj v samotných školách.

Prvý rok monitorovania mal charakter pilotného overovania metodiky a nástrojov, pričom jeho cieľom bolo predovšetkým identifikovať základné typy rizikových situácií a otestovať zrozumiteľnosť a použiteľnosť indikátorov

v praxi. Nasledujúce roky už umožňujú pracovať s údajmi systematickejšie a porovnávať ich v širšom kontexte, vrátane regionálnych rozdielov, opakujúcich sa vzorcov správania a pretrvávajúcich štrukturálnych rizik².

Vývoj výsledkov monitorovania zároveň odráža skutočnosť, že **riziko segregácie nie je statický jav**, ale proces, ktorý je ovplyvňovaný viacerými faktormi: demografickým vývojom, dostupnosťou kapacít v školách, rozhodnutiami zriaďovateľov, vnútorným nastavením škôl, ako aj zmenami v legislatíve a v systéme podporných opatrení. Interpretácia zistení preto vyžaduje vnímanie výsledkov v širších súvislostiach a s ohľadom na lokálny kontext, v ktorom školy fungujú.

Porovnávací analýza troch školských rokov umožňuje identifikovať **stabilné rizikové oblasti**, ktoré sa v monitorovaní opakovane objavujú, ale aj **oblasti, v ktorých dochádza k posunu**, či už k zníženiu alebo naopak k prehlbovaniu rizika segregácie. Tieto zistenia sú dôležité najmä z hľadiska nastavovania cielenej podpory škôl, keďže poukazujú na to, ktoré typy rizik majú systémový charakter a ktoré môžu súvisieť s dočasnými alebo lokálnymi okolnosťami. Vývoj výsledkov monitorovania rizika segregácie vychádza z pilotnej metodiky a konceptu monitorovania, ktoré identifikujú školy v riziku v kroku 1 podľa zvolených indikátorov v tabuľke 1 (MŠVVaŠ SR, 2023, str. 8). Pilotná metodika vymedzuje prahové hodnoty pre jednotlivé typy situácií a indikátory, ktorých prekročenie vedie k identifikácii školy ako školy v riziku segregácie. Zistenia sú členené podľa druhu školy a typu segregáčnej situácie

Prvým typom segregáčnej situácie je riziko nadmernej diagnostiky ľahkého stupňa mentálneho postihnutia (LMP) a následného umiestňovania žiakov v riziku segregácie s touto diagnostikou mimo hlavného prúdu vzdelávania, a to buď do tried pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ) na bežných základných školách (v minulosti označovaných ako špeciálne triedy), alebo do škôl pre žiakov so zdravotným znevýhodnením (v minulosti označovaných ako špeciálne školy) (viď Metodická príručka, str.35).

Druhým typom segregáčnej situácie sú segregáčne mechanizmy v bežných triedach materských a základných škôl. Tieto riziká sú popísané v pilotnej metodike a súvisia s vnútornými a vonkajšími vplyvmi, ktoré pôsobia v škole. Medzi vnútorné vplyvy patrí predovšetkým nerovnomerné rozdelenie žiakov medzi triedami v rámci ročníka alebo medzi elokovanými pracoviskami. Medzi vonkajšie vplyvy patrí nerovnomerné rozdelenie žiakov medzi školami v obci a taktiež tzv. „white flight.“, kedy podiel minority alebo sociálne vylúčených žiakov je až natoľko významný, že rodičia z majority alebo vyšších sociálnych vrstiev začnú svoje deti prehlasovať do iných škôl.

Pilotná metodika a metodická príručka taktiež rozlišujú mieru koncentrácie žiakov v riziku segregácie v obci: 1. školskú segregáciu v zmiešanom prostredí a 2. školskú segregáciu spojenú s rezidenčnou segregáciou.

1.3.1 Monitoring rizika segregácie žiakov s LMP vzdelávaných v triedach a školách pre ZZ

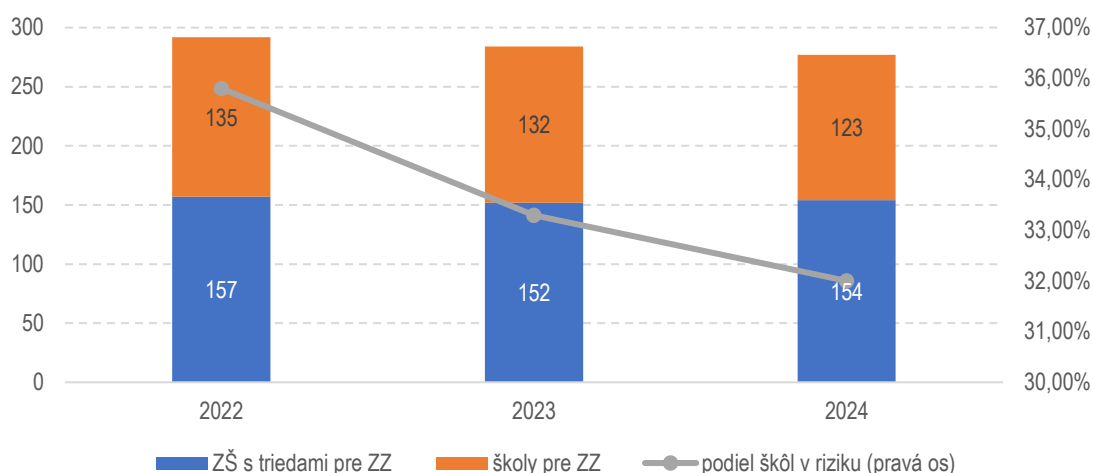
Z pilotnej metodiky pre žiakov s LMP (MŠVVaM 2026) vyplynulo, že výskyt LMP u ZvR je viac ako 7-krát vyšší ako u žiakov mimo rizika. V školskom roku 2022/2023 malo diagnostiku LMP na ZŠ viac ako 16 tisíc žiakov (3,3 % zo všetkých žiakov ZŠ). U ZvR bol podiel žiakov s LMP takmer 14%, u žiakov mimo rizika menej ako 2 %.

Zo zhruba 1 100 základných škôl (vrátane základných škôl pre ZZ), ktoré vzdelávajú žiakov s diagnostikou LMP v triedach pre ZZ, bolo v roku 2022 identifikovaných 292 škôl v riziku segregácie. Z tohto počtu tvorilo 157 bežných základných škôl s triedami pre ZZ a 135 základných škôl pre ZZ. V priebehu dvoch rokov monitorovania došlo k poklesu počtu škôl v riziku segregácie z 292 na 277, pričom podiel škôl v riziku sa znížil z takmer 36 % na 32 %. Tento pokles bol spôsobený najmä znížením počtu základných škôl pre ZZ v riziku segregácie, a to zo 135 na 123 škôl.

---

² Pre úplnosť uvádzame, že samostatné priebežné monitorovacie správy boli vypracované a zverejnené za šk. rok 2022/2023 pre ZŠ a LMP a šk. rok 2023/2024 pre ZŠ. Ostatné školské roky, stupne a prúdy vzdelávania neboli spracované osobitne v priebežných monitorovacích správach. Monitorovanie prebehlo na základe stanovených metodík a výsledky sú súčasťou tejto komplexnej správy.

Graf č. 1: Počet a podiel škôl v riziku segregácie žiakov s LMP podľa druhu školy

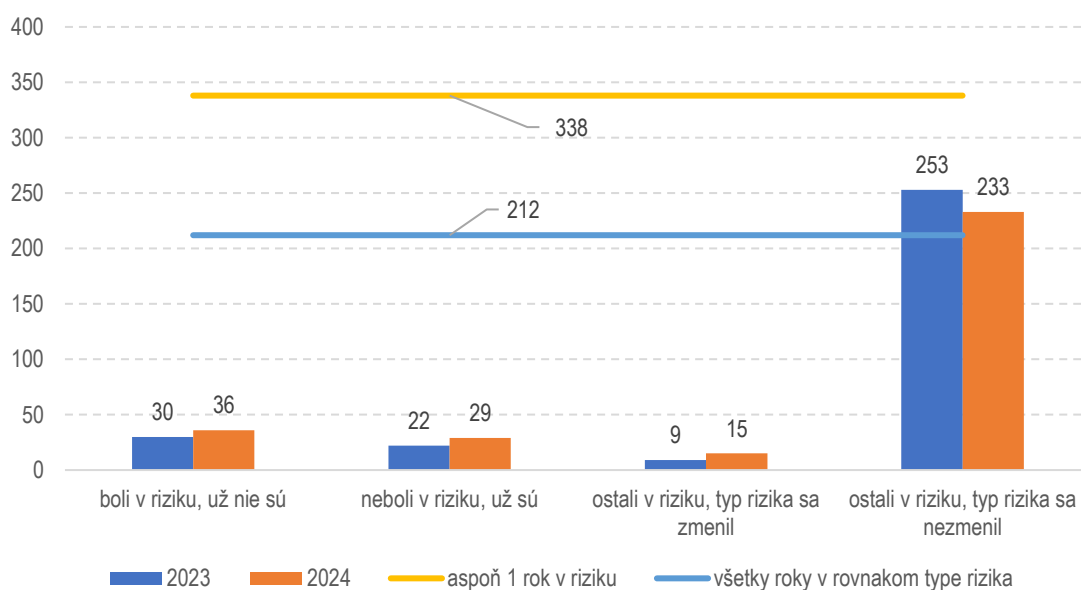
Zdroj: vlastné spracovanie

Počas rokov 2022 až 2024 bolo rizikom segregácie aspoň jeden rok zasiahnutých celkovo 338 základných škôl. Relatívne stabilnú skupinu predstavovalo 212 škôl, ktoré sa v riziku nachádzali počas celého sledovaného obdobia bez zmeny typu identifikovaného rizika segregácie.

Medzi rokmi 2022 a 2023 sa znížil počet škôl v riziku segregácie o 8 škôl. Tento vývoj bol výsledkom súbežných pohybov: z rizika bolo vyradených 30 škôl, zatiaľ čo 22 škôl bolo do rizika novozaradených. Súčasne u 9 škôl pretrvalo riziko, avšak zmenil sa jeho typ, kým pri 253 školách zostal typ rizika nezmenený.

Pokles pokračoval aj v nasledujúcom roku. V roku 2024 sa počet základných škôl s triedami pre žiakov s LMP v riziku segregácie znížil oproti roku 2023 o ďalších 7 škôl. Z rizika bolo vyradených 36 škôl, zatiaľ čo 29 škôl doň vstúpilo. Zmenu typu rizika zaznamenalo 15 škôl, pričom u 233 škôl pretrval rovnaký typ rizika ako v predchádzajúcom roku.

Graf č. 2: Medziročné porovnanie zmien rizík segregácie žiakov s LMP

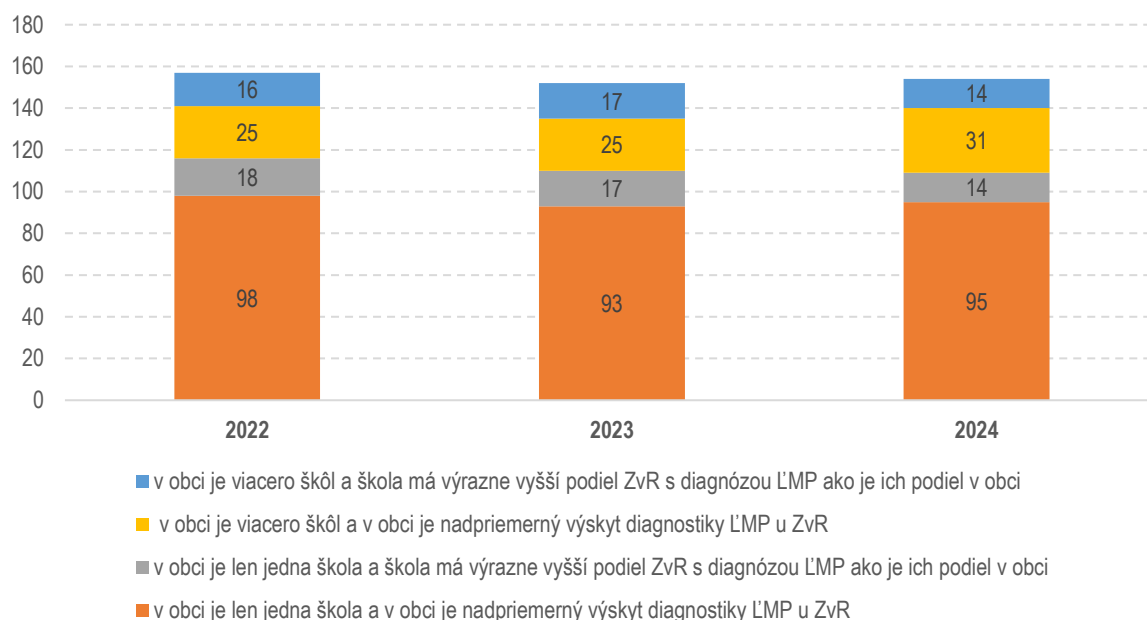
Zdroj: vlastné spracovanie

Hlavným dôvodom, prečo sa školy vzdelávajúce žiakov s ľahkým mentálnym postihnutím (LMP) dostávajú do rizika segregácie je, že v obci sa nachádza nadpriemerný podiel žiakov v riziku s diagnózou LMP³. Jednou z hlavných príčin nadpriemernej diagnostiky LMP je nadmerná diagnostika LMP u ZvR. Ako upozorňuje žaloba EK, diagnostický postup znevýhodňuje týchto žiakov, pretože sa pri ňom nezohľadňuje odlišné kultúrno-jazykové prostredie a horšie socio-ekonomické zázemie. Takisto Štátna školská inšpekcia upozorňuje vo svojich zisteniach na nedodržanie správnych postupov pri diagnostike žiakov s mentálnym znevýhodnením (ŠŠI, 2025). Výsledkom tejto praxe je, že školy sa ocitajú v riziku segregácie vďaka vysokému podielu ZvR v obci, v ktorej sa škola nachádza.

Takmer 100 základných škôl v riziku (viac ako 60 %) sa nachádza v obciach s jedinou základnou školou a zároveň s nadpriemerným výskytom diagnostiky LMP medzi žiakmi v riziku. Druhým najčastejším typom situácie sú školy v obciach s viacerými základnými školami a s nadpriemerným výskytom diagnostiky LMP na úrovni obce. V roku 2022 išlo o 25 škôl a v roku 2024 o 31 škôl.

Z uvedených zistení vyplýva, že prevažná väčšina žiakov v riziku s diagnózou LMP navštevuje školy, ktoré sa nachádzajú v riziku segregácie predovšetkým v dôsledku nadpriemerného zastúpenia žiakov v riziku s LMP v obci, v ktorej žiaci zároveň bývajú aj navštevujú školu.

Graf č. 3: Počet a podiel ZŠ v riziku segregácie žiakov v riziku s LMP v triedach pre ZZ podľa typu segregáčnej situácie

Zdroj: vlastné spracovanie

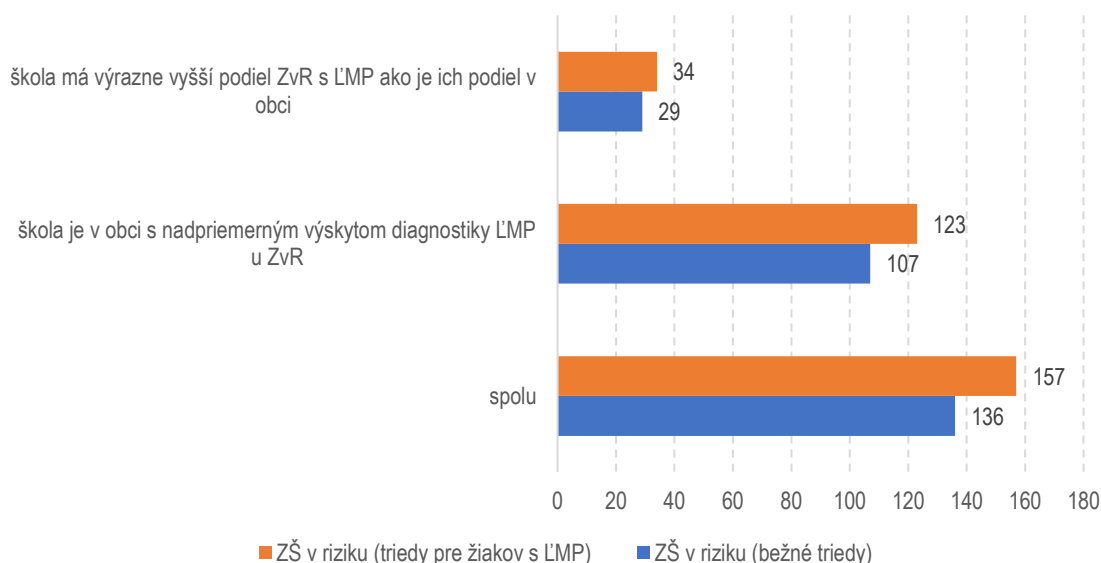
Ďalšou významnou charakteristikou základných škôl v riziku segregácie žiakov v riziku s diagnózou ľahkého mentálneho postihnutia (LMP) je výrazný prekryv s okruhom škôl identifikovaných v riziku segregácie z dôvodu vysokej koncentrácie žiakov v riziku v bežných triedach základných škôl. Až približne 90 % týchto škôl tvoria totožné subjekty.

Konkrétne, zo 157 základných škôl, ktoré sa nachádzajú v riziku segregácie z dôvodu vysokého podielu žiakov v riziku s diagnózou LMP vzdelávaných oddelene v triedach pre žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ), je až 136 škôl zároveň identifikovaných v riziku segregácie aj z dôvodu koncentrácie žiakov v riziku v bežných triedach.

³ Keďže podiel žiakov s LMP z celkovej populácie žiakov v SR je 3,3 %, škola sa ocitne v riziku, keď má sídlo v obci s nadpriemerným podielom ZvR s LMP (viac ako 3,3 %) a vzdeláva žiakov v špeciálnom prúde. (MRS pre žiakov s LMP, str. 10)

Zároveň platí, že 123 zo 157 základných škôl s triedami pre žiakov s diagnózou LMP sa nachádza v obciach s nadpriemerným výskytom diagnostiky LMP medzi žiakmi v riziku.

Graf 5: Počet ZŠ, ktoré sú v riziku aj v bežnom a j špeciálnom prúde vzdelávania

Zdroj: vlastné spracovanie

1.3.2. Monitoring rizika segregácie v bežných triedach MŠ a ZŠ

Výsledky monitoringu rizika segregácie v bežných triedach ZŠ boli publikované za školské roky 2022/2023 a 2023/2024 v samostatných správach. Prvá pilotná správa identifikovala 468 ZŠ v riziku, čo zodpovedá jednej pätine zo všetkých ZŠ. Identifikované školy v riziku sú najčastejšie jediné školy v obci a až polovica všetkých žiakov sú ZvR.

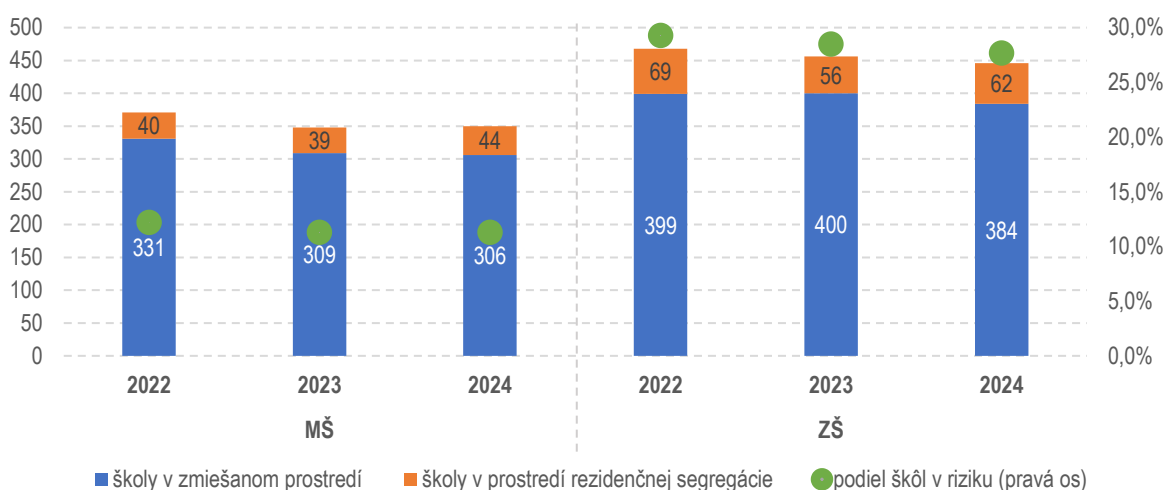
Pilotná správa taktiež analyzovala rôzne vstupné, procesné a výstupné indikátory vzdelávania ako opakovanie ročníka, absencie, alebo odbornosť vyučovania. Výsledky ukázali, že v školách v riziku je menej odborný personál, žiaci v prvom ročníku absolvujú kratšiu predškolskú prípravu, oveľa častejšie opakujú ročník, navštevujú menej často školský klub detí, majú vyššiu mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky a nižšiu úspešnosť v testovaní T9.

Pilotná správa taktiež ukázala na mieru nerovnomerného rozdelenia ZvR v škole alebo medzi školami. V 21 % z 356 ZŠ v riziku, ktoré sú zároveň jedinou školou v obci, dochádza k nerovnomernému rozdeleniu žiakov medzi triedami alebo medzi elokovanými pracoviskami. Okrem toho v 82 obciach s viacerými školami dochádza k nerovnomernému rozdeleniu žiakov medzi školami, vďaka čomu sa aspoň jedna škola ocitá v riziku segregácie.

Počet ZŠ v riziku sa od roku 2022 do roku 2024 znížil o 22 škôl z 468 na 446 škôl. Podiel ZŠ v riziku na celkovom počte ZŠ sa dlhodobo pohybuje okolo úrovne 28 %. V prípade základných škôl tvorí podiel škôl v riziku nachádzajúcich sa v prostredí rezidenčnej segregácie približne 12 – 15 %. Konkrétne v roku 2024 bolo v riziku 62 základných škôl situovaných v obciach s rezidenčnou segregáciou (EK3).

Počet MŠ v riziku sa v rovnakom období znížil z 371 na 350 škôl. Podiel MŠ v riziku na celkovom počte MŠ sa znížil z 12,2 % na 11,3 %. Prevažnú časť MŠ v riziku tvoria školy pôsobiace v zmiešanom prostredí, kde sa podiel detí v riziku segregácie pohybuje v intervale 20 – 70 %. Približne 12 % MŠ v riziku však predstavujú školy nachádzajúce sa v obciach s rezidenčnou segregáciou, v ktorých podiel detí v riziku presahuje 70 %.

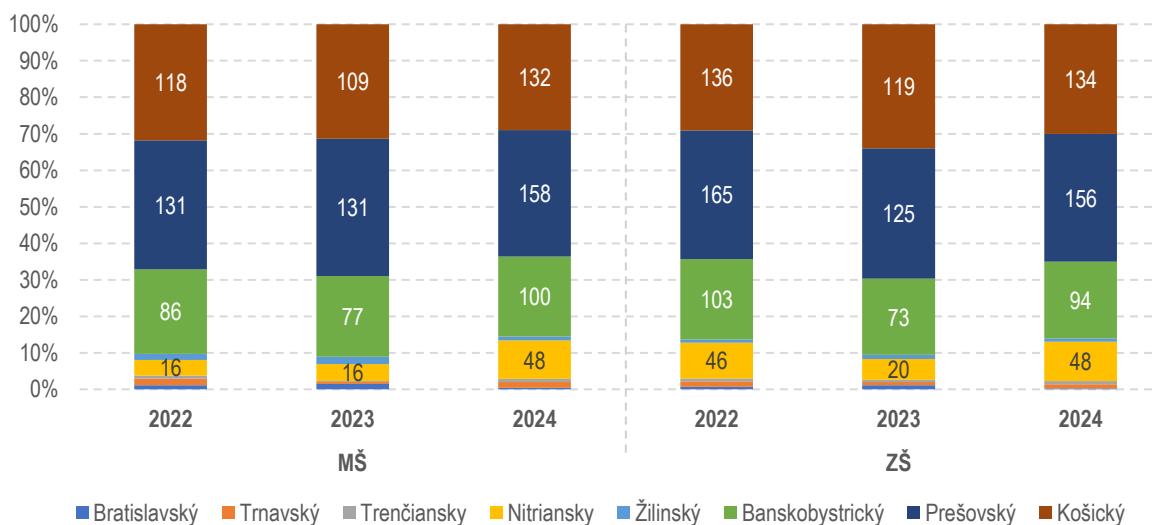
Graf č. 4: Počet a podiel ZŠ a MŠ v riziku segregácie podľa typu segregáčnej situácie

Zdroj: vlastné spracovanie

Najviac MŠ a ZŠ v riziku sa nachádza v Prešovskom kraji. Regionálne členenie škôl v riziku je pre MŠ a ZŠ veľmi podobné. 35 – 38 % škôl v riziku sa nachádza v Prešovskom, 29 – 34 % v Košickom a 21 – 23 % v Banskobystrickom kraji. Dokopy je to takmer 90 % zo všetkých škôl v riziku. Zo západného Slovenska je najviac škôl v riziku v Nitrianskom kraji.

Graf č. 5: Počet ZŠ a MŠ v riziku segregácie podľa krajov

Zdroj: vlastné spracovanie

Pilotná metodika pri ZŠ a MŠ v riziku segregácie rozlišuje dva základné indikátory: tieto situácie:

1. Podiel detí a žiakov v riziku na škole je väčší ako 20 % alebo výrazne vyšší ako je podiel ZvR v obci;
2. Deti a žiaci sú nerovnomerne rozdelení v triedach.

Indikátory vyjadrujú typ koncentrácie ZvR v škole. Prvý indikátor určuje hranicu, nad ktorou sa zvyšuje riziko odlivu žiakov mimo rizika na iné školy. Takáto škola môže byť stigmatizovaná skladbou žiakov v rámci školského obvodu. Škola, ktorá sa ocitne v riziku segregácie vďaka vyššiemu podielu ZvR, nie je aktérom, ktorý sa dopúšťa segregáčného správania, ale dopláca na slobodný výber školy. Z tohto dôvodu označujeme príčiny rizika segregácie za vonkajšie.

Naopak druhý indikátor meria, nakoľko sú žiaci v riziku a mimo rizika rovnomerne rozdelení v triedach alebo elokovaných pracoviskách školy. V tomto prípade je rozmiestnenie žiakov viac menej výsledkom vnútorných pravidiel školy. Príčiny rizika segregácie sú u tohto indikátora vnútorné.

Pre lepšiu zrozumiteľnosť zmien vo vývoji rizika segregácie na MŠ a ZŠ budeme porovnávať školy v riziku podľa príčin segregácie a typu koncentrácie ZvR na 4 typy:

Tabuľka 2 Porovnanie škôl v riziku segregácie podľa príčin segregácie a typu koncentrácie ZvR

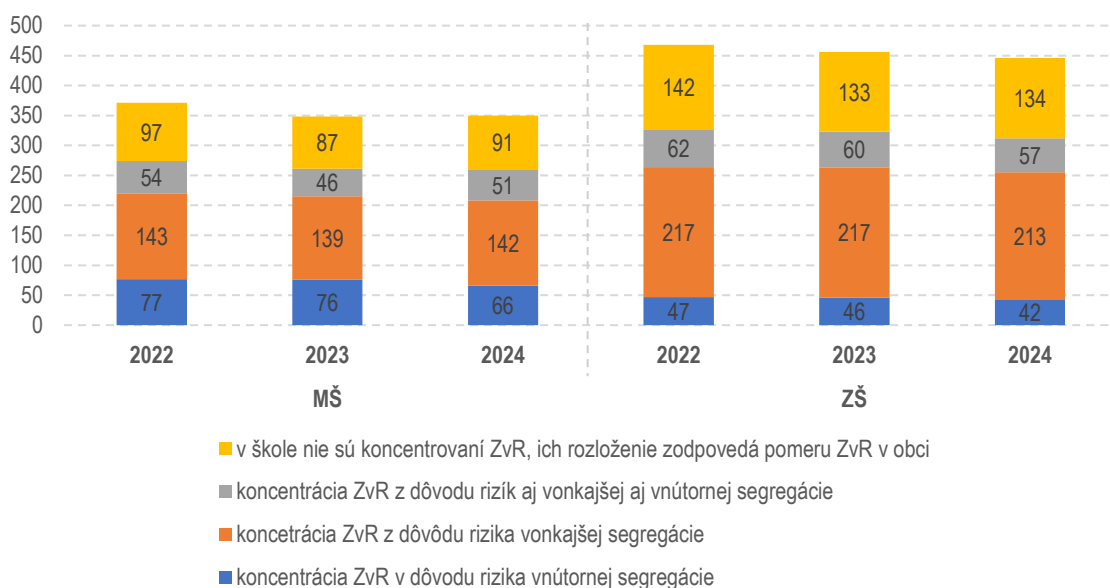
Názov	Popis
1. V škole nie sú koncentrovaní ZvR, ich rozloženie zodpovedá pomeru ZvR v obci.	Podiel ZvR v škole je väčší ako 20 %, škola nemá väčší podiel ako je podiel ZvR v obci a deti a žiaci sú rovnomerne rozdelení v triedach
2. Koncentrácia ZvR z dôvodu rizika vonkajšej segregácie	Škola má vyšší podiel ZvR ako je ich podiel v obci
3. Koncentrácia ZvR z dôvodu rizika vnútornej segregácie	Nerovnomerné rozdelenie detí a žiakov v riziku medzi triedami alebo elokovanými pracoviskami školy
4. Koncentrácia ZvR z dôvodu vnútornej aj vonkajšej segregácie	Kombinácia kategórie 2 a 3

Zdroj: vlastné spracovanie

Najväčší počet materských aj základných škôl je identifikovaný v riziku segregácie v dôsledku vonkajších rizík. Najčastejšie ide o obce s jednou školou, v ktorých sú deti a žiaci v riziku koncentrovaní v miestnej škole, zatiaľ čo deti a žiaci mimo rizika častejšie dochádzajú do škôl v iných obciach alebo mestách. V prípade materských škôl je vonkajším rizikom segregácie ohrozených približne 140 škôl, čo predstavuje takmer 40 % všetkých MŠ v riziku. v prípade ZŠ ide o viac ako 200 škôl, pričom ich podiel sa blíži k 50 % všetkých ZŠ v riziku.

V porovnaní so základnými školami evidujeme pri materských školách vyššie riziko vnútornej segregácie. V roku 2024 sa až 117 z celkového počtu 350 MŠ v riziku (33 %) nachádzalo v riziku vnútornej segregácie (na grafe modrá a sivá farba) z toho 66 škôl výlučne v riziku vnútornej segregácie a 51 škôl v kombinácii rizík vnútornej a vonkajšej segregácie. V tom istom roku bolo pri ZŠ identifikovaných 99 ZŠ v riziku vnútornej segregácie (na grafe obdobne sivá a modrá farba) z toho 42 výlučne a 57 v kombinácii s vonkajšou segregáciou), čo predstavuje 22 % zo všetkých ZŠ v riziku.

Graf č. 6: Počet MŠ a ZŠ v riziku podľa druhu príčin rizika segregácie

Zdroj: vlastné spracovanie

Medziročné porovnanie zmien

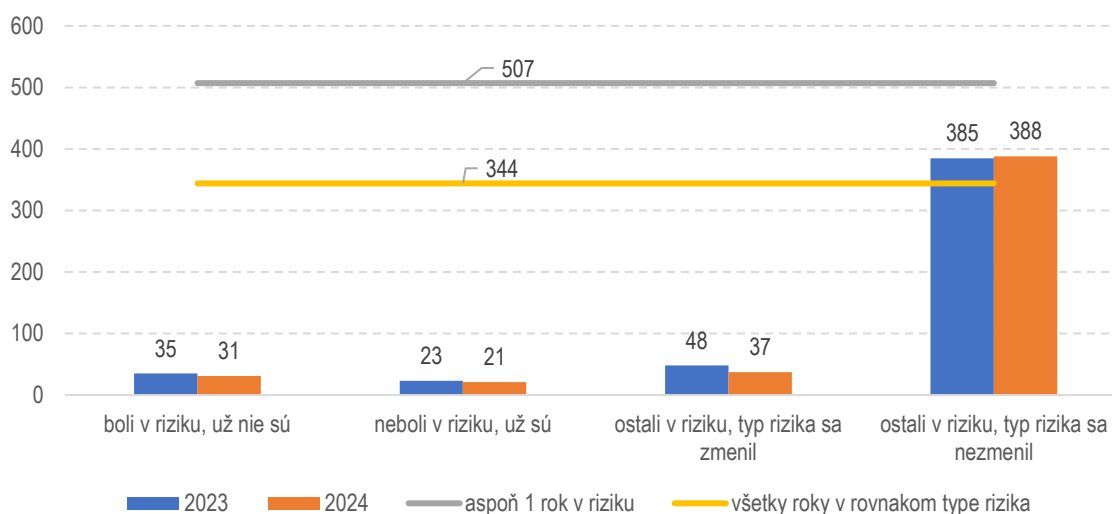
- Základné školy (bežné triedy)

V období rokov 2022 až 2024 sa aspoň v jednom sledovanom roku ocitlo v riziku segregácie spolu 507 základných škôl. Z tohto počtu bolo 344 škôl v riziku počas všetkých sledovaných rokov, pričom u nich nedošlo k zmene typu rizika segregácie.

V roku 2023 sa počet základných škôl v riziku segregácie znížil oproti roku 2022 o 12 škôl. Tento pokles bol výsledkom skutočnosti, že 35 škôl z rizika vypadlo, zatiaľ čo 23 škôl do rizika novo pribudlo. V rovnakom období zostalo 48 škôl v riziku, avšak so zmeneným typom rizika segregácie, a u 385 škôl nedošlo k zmene typu rizika.

V roku 2024 sa počet základných škôl v riziku segregácie oproti roku 2023 znížil o ďalších 10 škôl. Z rizika vypadlo 31 škôl, zatiaľ čo 21 škôl bolo do rizika novozaradených. U 37 škôl došlo k zmene typu rizika segregácie, zatiaľ čo u 388 škôl zostal typ rizika nezmenený. Dôvody týchto zmien sú uvedené pod Grafom č. 7.

Graf č. 7: Medziročné porovnanie zmien rizík segregácie v ZŠ (bežné triedy)

Zdroj: vlastné spracovanie

Najčastejším typom zmeny rizika segregácie je prípad, kedy škola bola v riziku segregácie z dôvodu vonkajšieho rizika a nasledujúci rok už v riziku nebola. V roku 2023 bolo týchto škôl 24 a v roku 2024 ich bolo 19.

Druhým najčastejším prípadom je situácia, kedy škola bola v riziku segregácie, ale žiaci v riziku neboli na škole koncentrovaní vo vyššej miere, ako bol ich pomer v obci, ale nasledujúci rok sa zmenil typ rizika na školu s koncentráciou žiakov v riziku z dôvodu vonkajšej segregácie. V roku 2023 ich bolo 19 a v roku 2024 13 škôl.

Tretím najčastejším typom zmeny je negatívny trend, kedy škola v predchádzajúcom roku nebola v riziku, ale nasledujúci rok sa ocitla v riziku vonkajšej segregácie.

Tieto prípady sa najčastejšie týkajú škôl, ktoré sa pohybujú tesne nad alebo pod hranicou, ktorá určuje daný typ rizika segregácie. v prípade vonkajšieho rizika segregácie to je o 20 % vyšší podiel žiakov v riziku ako je podiel žiakov v riziku v obci.

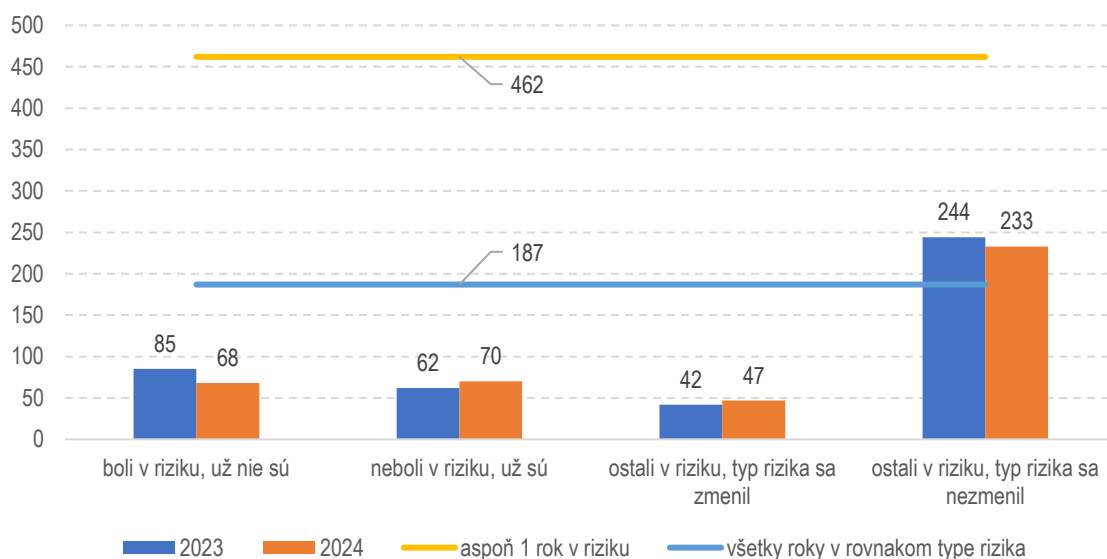
- Materské školy

V sledovanom období rokov 2022 až 2024 bolo rizikom segregácie dotknutých celkovo 462 materských škôl. Stabilnú skupinu tvorilo 187 materských škôl, ktoré boli v riziku počas celého obdobia monitorovania a u ktorých sa zároveň nemenil typ identifikovaného rizika segregácie.

Medzi rokmi 2022 a 2023 zaznamenal systém materských škôl v riziku segregácie výraznejší pokles, a to o 23 škôl. Tento vývoj bol výsledkom pomerne vysokej dynamiky: 85 škôl bolo z rizika vyradených, zatiaľ čo 62 škôl do rizika novo vstúpilo. Súčasne v 42 školách síce pretrvalo riziko segregácie, avšak došlo k zmene jeho charakteru, zatiaľ čo v 244 školách zostal typ rizika nezmenený.

V nasledujúcom roku sa trend mierne obrátil. v roku 2024 sa počet materských škôl v riziku segregácie oproti predchádzajúcemu roku zvýšil o 2 školy. Z rizika bolo vyradených 68 škôl, no takmer rovnaký počet – 70 škôl – bol do rizika novo zaradený. Zmenu typu rizika zaznamenalo 47 škôl, kým v 233 materských školách pretrval rovnaký typ rizika ako v roku 2023.

Graf č. 8: Medziročné porovnanie zmien rizík segregácie v MŠ

Zdroj: vlastné spracovanie

Porovnanie vývoja rizika segregácie medzi základnými a materskými školami ukazuje odlišnú mieru stability a dynamiky v čase. Základné školy sa vyznačujú vyššou mierou stability. Medziročné zmeny v počte ZŠ v riziku sú relatívne malé a sú spôsobené skôr presunmi škôl medzi jednotlivými typmi rizík než výrazným vstupom alebo výstupom škôl z rizika.

Naopak, materské školy vykazujú podstatne vyššiu dynamiku. Hoci sa v sledovanom období do rizika segregácie aspoň raz dostalo 462 MŠ, stabilnú skupinu tvorí iba 187 škôl. Medziročné zmeny sú u MŠ výraznejšie, s vyšším počtom škôl, ktoré z rizika vypadávajú a zároveň doň novovstupujú.

Základné školy s triedami pre žiakov s LMP vykazujú podobnú dynamiku vývoja rizika segregácie ako v prípade ZŠ so žiakmi v bežných triedach. Tri štvrtiny škôl sú stabilne v rovnakom type rizika počas všetkých rokov. Na rozdiel od iných typov škôl však tieto školy zaznamenali vyššiu mieru zmien v roku 2024 ako v roku 2023.

1.3.3 Monitorovanie rizika segregácie na stredných školách

Stredné školy neboli zahrnuté do systematického monitorovania rizika segregácie realizovaného ministerstvom. Dôvodom je odlišná štruktúra a funkcia stredného vzdelávania v porovnaní so základnými školami. Stredné školy sú zo zákona selektívne – diferencujú sa podľa stupňa dosiahnutého vzdelania (ISCED 3A, 3C), typu programu (všeobecné verus odborné vzdelávanie) a konkrétnych odborov, pričom prijímanie žiakov zohľadňuje ich predchádzajúce vzdelávacie výsledky. Diferenciácia teda predstavuje inherentnú súčasť systému a nemožno ju bez ďalšieho kontextu interpretovať ako segregáciu. Relevantné poznatky o diferenciácii a nerovnostiach na úrovni stredných škôl prináša Revízia výdavkov na základné a stredné školy (ÚHP & IVP, 2025). Tá konštatuje, že Slovensko patrí medzi krajiny EÚ s nadpriemerne vysokým podielom žiakov v odbornom vzdelávaní. Približne dve tretiny stredoškôlkov študujú v odborných programoch, zatiaľ čo podiel všeobecného vzdelávania (gymnáziá) predstavuje približne tretinu, oproti priemeru 27 členských štátov EÚ na úrovni 50 % (ÚHP & IVP, 2025, s. 12; s. 30, Graf 27).

Podľa údajov PISA vysvetľuje sociálno-ekonomické zázemie až 25,7 % variability výsledkov slovenských žiakov v matematike; tento podiel je druhý najvyšší po Rumunsku (ÚHP & IVP, 2025, s. 11).

Revízia zároveň poukazuje na tzv. „stredoškolské destinácie“ absolventov základných škôl podľa výsledkov Testovania 9 (ÚHP & IVP, 2025, str. 45, Graf 50), ktoré potvrdzujú silnú väzbu medzi dosiahnutým výkonom a typom zvolenej strednej školy. Žiaci s nižšími výsledkami a zo znevýhodneného prostredia častejšie smerujú na menej prestížne stredné školy a vo vyššej miere predčasne ukončujú vzdelávanie (ÚHP & IVP, 2025, s. 9, s. 46–47). Miera predčasného ukončenia vzdelávania dosahuje 7,5 % za rok 2023 (ÚHP & IVP, 2025, s. 12). Osobitne citlivou oblasťou sú tzv. F odbory, ktoré patria medzi jedny z najdrahších odborov na stredných odborných školách, pričom ich absolvovanie neprináša výrazne lepšie výsledky na trhu práce ani v porovnaní s predčasne ukončeným štúdiom (ÚHP & IVP, 2025, s. 9; opatrenie U7, s. 9 - 10). Revízia preto navrhuje overenie ich transformácie na jednoročný prípravný program s vyšším podielom všeobecného vzdelávania.

Z uvedených údajov vyplýva, že systém stredného vzdelávania je výrazne vertikálne diferencovaný. Ide však o jav, ktorý je úzko spätý s mechanizmom prijímacieho konania, štruktúrou odborov, trhom práce a širšími socioekonomickými faktormi, čo presahuje rámec monitorovania rizika segregácie v zmysle zákazu neprípustného oddeleného vzdelávania.

V prípade stredných škôl sa ako vhodnejší analytický rámec javí hodnotenie efektívnosti systému, spravodlivosti prerozdelenia zdrojov, nastavenia prijímacieho konania a podpory žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, čo podrobne rozpracúva Revízia výdavkov (ÚHP & IVP, 2025). Tieto zistenia predstavujú podklad pre systémové opatrenia zamerané na znižovanie nerovností vo vzdelávacích trajektóriách. Samy osebe však nepredstavujú základ pre konštatovanie rizika segregácie v právnom zmysle, pretože Revízia analyzuje efektívnosť, spravodlivosť a výsledkovosť systému, nie posudzuje segregáciu.

1.4 Limity monitorovania rizika segregácie a interpretácie zistení

Monitoring rizika segregácie predstavuje dôležitý analytický nástroj na identifikáciu potenciálnych nerovností v systéme výchovy a vzdelávania, jeho výsledky je však potrebné interpretovať v **kontexte jeho metodických, dátových a systémových limitov** z dôvodu predídania nesprávnym alebo zjednodušeným záverom.

V prvom rade je potrebné zdôrazniť, že monitoring sa zameriava na **identifikáciu rizika segregácie**, nie na jej právne konštatovanie. Zistenia preto nepredstavujú dôkaz porušenia právnych predpisov ani hodnotenie zákonnosti postupov jednotlivých škôl alebo zriaďovateľov, ale analytický signál, ktorý poukazuje na potrebu hlbšieho posúdenia konkrétnej situácie.

Ďalším limitom je skutočnosť, že monitoring vychádza z **administratívnych a agregovaných údajov**, ktoré nepostihujú všetky kontextové faktory ovplyvňujúce fungovanie školy. Údaje nemusia v plnom rozsahu zachytiť lokálne špecifiká, historický vývoj školy, rozhodnutia prijímané mimo školy ani širšie demografické a sociálne procesy v území.

Monitoring zároveň nemôže zachytiť **vnútorné procesy v triedach a školách**, ako sú pedagogické stratégie, kvalita podpory, medziľudské vzťahy alebo subjektívne prežívanie detí a žiakov. Tieto aspekty sú pre inkluzívnosť vzdelávania zásadné, avšak presahujú možnosti kvantitatívneho monitorovania a vyžadujú iné formy zisťovania.

Z uvedených dôvodov je potrebné vnímať výsledky monitorovania ako **východisko pre ďalšiu odbornú prácu**, nie ako konečný záver. Ich hlavnou hodnotou je schopnosť identifikovať oblasti so zvýšeným rizikom, podporiť ciele metódickú a systémovú intervenciu a prispieť k informovanému rozhodovaniu na úrovni verejných politík.

Riziko zjednodušeného výkladu a „nálepkovania“ škôl

Pri interpretácii výsledkov monitorovania je zároveň potrebné predchádzať riziku zjednodušeného výkladu, ktorý by mohol viesť k neprimeranému „nálepkovaniu“ jednotlivých škôl ako segregujúcich. Identifikácia rizika segregácie neodzrkadľuje komplexnú realitu fungovania školy ani mieru úsilia jej zamestnancov o vytváranie inkluzívneho prostredia, ale poukazuje na systémové alebo organizačné okolnosti, ktoré si vyžadujú ďalšiu odbornú pozornosť a podporu. Aj z tohto dôvodu ministerstvo školstva využíva zistenia na úrovni škôl z tohto monitoringu výlučne pre interné účely a nezdieľa ich s verejnosťou v identifikovateľnej podobe.

Potrebnosť prepojenia monitorovania s terénnou podporou škôl

Zistenia monitorovania potvrdzujú, že samotná identifikácia rizík nie je postačujúca na ich účinné riešenie. Efektívna prevencia a eliminácia segregácie si vyžaduje prepojenie monitorovania s následnou adresnou metódickou a odbornou podporou škôl, ktorá zohľadňuje ich konkrétne podmienky, kapacity a miestny kontext. Monitoring preto predstavuje východiskový bod pre ďalšie systémové nástroje rezortu, ktorých cieľom je podporiť školy pri praktickom uplatňovaní princípov zákazu segregácie v každodennej praxi.

2 SYSTÉM UPLATŇOVANIA ŠTANDARDOV DODRŽIAVANIA ZÁKAZU SEGREGÁCIE VO VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ

Táto kapitola sa zameriava na systémové nástroje, prostredníctvom ktorých rezort školstva reaguje na identifikované riziká segregácie vo výchove a vzdelávaní. Pozornosť je venovaná najmä Štandardom dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní (ďalej tiež ako „Štandardy“), ich metodickému ukotveniu, podpore ich uplatňovania v praxi a kontrolným mechanizmom, ktoré sú s nimi prepojené. Cieľom kapitoly je priblížiť, ako je právna úprava prevencie segregácie implementovaný na úrovni škôl a akú úlohu zohráva v širšom systéme monitorovania, metodickej podpory a kontroly.

2.1 Účel a postavenie Štandardov v systéme prevencie segregácie

Štandardy dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní predstavujú jeden zo základných normatívnych a metodických nástrojov rezortu školstva, ktorého cieľom je podporiť školy a školské zariadenia pri systematickej prevencii segregácie a pri vytváraní inkluzívneho vzdelávacieho prostredia. Ich uplatňovanie vyplýva zo školského zákona a tvorí súčasť širšieho rámca opatrení zameraných na zabezpečenie rovnakého prístupu ku vzdelávaniu pre všetky deti a žiakov.

Na rozdiel od monitorovania rizika segregácie, ktoré má primárne analytický charakter, Štandardy predstavujú **riadiaci a usmerňujúci nástroj**, ktorý upravuje základné princípy, pravidlá a očakávania vo vzťahu k organizácii vzdelávania, vnútorným procesom škôl a správaniu všetkých aktérov výchovno-vzdelávacieho procesu. Ich cieľom nie je nahrádzať odborné posudzovanie konkrétnych situácií, ale vytvoriť spoločný rámec, podľa ktorého školy pri dodržiavaní zákazu segregácie postupujú.

Štandardy sú koncipované tak, aby pôsobili **preventívne**, a nie sankčne. Ich ambíciou je podporiť školy v tom, aby dokázali identifikovať potenciálne riziká segregácie vo vlastnom prostredí, reflektovať ich vo svojich vnútorných procesoch a prijímať primerané opatrenia zodpovedajúce miestnym podmienkam. Uplatňovanie Štandardov zároveň vytvára predpoklad pre jednotnejší prístup rezortu k posudzovaniu rizík segregácie naprieč školami a regiónmi.

Štandardy dodržiavania zákazu segregácie sú súčasťou širšieho systému politik a reforiem zameraných na posilňovanie inkluzívnosti vzdelávania. Ich zavedenie nadväzuje na princípy Stratégie inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní do roku 2030 (MŠVVaŠ SR, 2021) a jej akčné plány, ktoré postupne konkretizujú opatrenia smerujúce k znižovaniu nerovností a vylúčovania vo vzdelávacom systéme.

Novelizácia definície segregácie vo výchove a vzdelávaní v roku 2024 spresnila obsah pojmu segregácia v kontexte regionálneho školstva s dôrazom na medzinárodné záväzky Slovenskej republiky. Na ňu bezprostredne nadviazalo zavedenie Štandardov ako záväzného rámca pre školy a školské zariadenia.

Školy pri uplatňovaní Štandardov využívajú Metodickú príručku desegregácie vo výchove a vzdelávaní, ktorá bola ministerstvom vydaná v roku 2023 a poskytuje praktické odporúčania a príklady postupov na preventívne aj eliminačné aktivity. Tento rámec je doplnený o systematický monitoring rizika segregácie, ktorý identifikuje potenciálne problémové oblasti na základe administratívnych dát. Zistenia z monitorovania rizika segregácie môžu poukazovať na oblasti, v ktorých je potrebné venovať zvýšenú pozornosť uplatňovaniu Štandardov, zatiaľ čo skúsenosti z ich implementácie poskytujú spätnú väzbu k ďalšiemu rozvoju monitorovacích nástrojov a metodickej podpory.

2.2 Prepojenie Štandardov s ďalšími nástrojmi inkluzívnej politiky

V systéme zvyšovania inkluzívnosti vzdelávania a konkrétne prevencie segregácie plnia Štandardy dôležitú **prepojovaciu funkciu** medzi monitorovaním a následnými intervenciami.

Prevenca segregácie je zároveň prepojená s viacerými ďalšími systémovými opatreniami, ktoré zvyšujú inkluzívnosť vzdelávacieho prostredia:

- **Systém podporných opatrení (od roku 2023)** umožňuje poskytovať adresnú a včasnú pomoc podľa potrieb dieťaťa, nie výlučne na základe diagnózy. Zavedenie Katalógu podporných opatrení a jeho následná revízia reflektujú snahu presunúť podporu bližšie k škole a reagovať flexibilne na individuálne potreby žiakov.
- **Reforma systému poradenstva a prevencie (od roku 2023)** a štandardizácia odborných činností v zariadeniach poradenstva a prevencie posilňujú koordináciu medzi školami, školskými podpornými tímami a odbornými zamestnancami.
- **Kurikulárna reforma (od roku 2023)** zavádza kompetenčne orientovaný a flexibilnejší prístup k vzdelávaniu, ktorý umožňuje lepšie zohľadniť rozmanitosť žiakov a podporuje inkluzívne hodnoty v obsahu aj metódach výučby.
- **Rozšírenie prístupu k predprimárnemu vzdelávaniu**, vrátane povinného predprimárneho vzdelávania a práva dieťaťa od 3 rokov veku na prijatie na predprimárne vzdelávanie v materskej škole, predstavuje významný preventívny nástroj znižovania nerovností už v ranom veku.
- **Národné projekty financované zo zdrojov EÚ realizované od roku 2025** zamerané na desegregáciu v konkrétnych lokalitách, podporu žiakov prechádzajúcich zo špeciálneho do hlavného prúdu či prevenciu predčasného ukončenia školskej dochádzky, vytvárajú priestor pre pilotné a systémové riešenia.⁴

Osobitnú oblasť predstavujú opatrenia zamerané na podporu detí s rómskym materinským jazykom, vrátane rozvoja plurilingválneho (viacjazyčného) prístupu, pilotných projektov v spolupráci s medzinárodnými partnermi a posilňovania profesijnej prípravy pedagogických a odborných zamestnancov.

Táto kapitola sa zameriava na popis systému uplatňovania Štandardov, jeho metodické ukotvenie, ako aj na rámcové zistenia z kontrol a monitorovania ich uplatňovania v praxi. Jej cieľom je priblížiť, ako je tento nástroj využívaný v reálnych podmienkach škôl, a akú úlohu zohráva v celkovom systéme prevencie a eliminácie segregácie vo výchove a vzdelávaní.

2.3 Manuál a monitoring uplatňovania Štandardov

Na podporu praktického uplatňovania Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní bol spracovaný dokument **Manuál a monitoring uplatňovania Štandardov** (MŠVVaM SR, 2025), ktorý slúži ako metodický a usmerňujúci nástroj pre školy, školské zariadenia, ako aj pre ďalších aktérov zapojených do systému prevencie segregácie.

Cieľom Manuálu nie je nahrádzať právne predpisy ani vytvárať nový kontrolný mechanizmus, ale **poskytnúť školám praktický rámec**, ako Štandardy zaviesť do vnútorných dokumentov a každodennej praxe spôsobom primeraným ich podmienkam. Manuál rozpracúva možnosti zapracovania Štandardov do školského poriadku, vysvetľuje ich účel a význam a ponúka školám viaceré variantov, ako túto povinnosť splniť v súlade so školským zákonom.

---

⁴ [NP Príležitosť pre všetkých](#), ktorého cieľom je podporiť desegregáciu vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunit realizáciou 13 pilotných desegregačných projektov v konkrétnych vybraných lokalitách

[NP Podpora vzdelávacích príležitostí](#), počas ktorého bude vytvorený dočasný vyrovnávací systém adaptačných tried, ktoré uľahčia prechod do hlavného prúdu vzdelávania žiakom špeciálneho prúdu vzdelávania, ktorým bol po pretestovaní vylúčený ľahký stupeň mentálneho postihnutia, a aj učiteľom a odborným pracovníkom, ktorí s nimi budú pracovať.

[NP Vytvorenie a overenie systému včasného varovania pred predčasným ukončením školskej dochádzky a adresnej podpory žiakov v systéme poradenstva a prevencie](#) (NP PUŠD) v gescii VÚDPaP s cieľom vytvoriť systém včasného varovania pred predčasným ukončením školskej dochádzky, ktorý identifikuje žiakov ohrozených predčasným odchodom zo školy a poskytne im potrebnú podporu.

Manuál obsahuje aj popis **monitoringu uplatňovania Štandardov**, ktorého účelom je sledovať, ako školy k tejto povinnosti pristupujú, a identifikovať oblasti, v ktorých je potrebné posilniť metodickú alebo odbornú podporu. Monitoring je koncipovaný ako nástroj spätnej väzby pre rezort a nie ako hodnotenie kvality práce jednotlivých škôl. Monitoring uplatňovania Štandardov spolu s monitoringom rizika segregácie tvorí podľa Manuálu tzv. Systém monitorovania procesu predchádzania a eliminácie desegregácie a odráža realizáciu všetkých opatrení, ktoré ministerstvo školstva realizuje na podporu predchádzania a eliminácie segregácie vo výchovno-vzdelávacom procese, pričom ide ale len o úroveň prostredia škôl, nie širšieho kontextu umiestnenia škôl v obci.

Súčasťou tohto systému je aj **Plán uplatňovania Štandardov**, ktorý školy vypracúvajú ako nástroj sebahodnotenia a plánovania ďalších krokov v oblasti prevencie a eliminácie rizika segregácie. Plán umožňuje školám systematicky identifikovať výzvy pri uplatňovaní jednotlivých Štandardov vo vlastnom prostredí a navrhovať preventívne alebo eliminačné opatrenia primerané ich konkrétnym podmienkam. Ide o interný dokument školy.

Rezort školstva v súvislosti so zavádzaním Štandardov realizoval viacero **podporných a informačných aktivít**, ktoré mali školám a školským zariadeniam uľahčiť ich implementáciu. Išlo najmä o:

- vydanie a aktualizáciu Manuálu na základe skúseností z aplikačnej praxe: <https://www.minedu.sk/data/att/275/32711.d73b84.pdf>,
- rozoslanie usmernení prostredníctvom regionálnych úradov školskej správy: <https://www.minedu.sk/data/att/796/32521.d124a9.pdf>,
- vytvorenie infoseminára dostupného online pre všetkých, ktorý bol zameraný na vysvetlenie postupov, ako správne nastaviť interné procesy, pripraviť požadované dokumenty a vypracovať Plán uplatňovania Desegregačných štandardov v súlade s legislatívou a metodickými požiadavkami: <https://youtu.be/i6cq2jDr1G8>,
- 3 odborné webináre v spolupráci s Národným inštitútom vzdelávania a mládeže, na ktorých si účastníci mohli priamo vyskúšať tvorbu Plánu uplatňovania Štandardov: [POA03 OP 2025 ŠR 2H | NIVAM](#)
- za účelom podpory jednotnej praxe ministerstvo školstva sprístupnilo príklady dokumentácie a odporúčaných nástrojov:
  - príklad Plánu uplatňovania Štandardov, ktorý slúži školám ako vzor pri tvorbe vlastných dokumentov: <https://www.minedu.sk/data/att/77b/33896.3b513c.pdf>,
  - odporúčaný formulár Plánu, ktorý uľahčuje školám systematizovať údaje a plánované kroky v súlade s požiadavkami Štandardov: <https://www.minedu.sk/data/att/4c0/33737.820fab.docx>.
- priebežné poskytovanie metodickej a odbornej podpory zo strany vecne príslušnej sekcie ministerstva,
- zabezpečenie dostupnosti kľúčových dokumentov aj v ďalších jazykoch: Manuál a monitoring Štandardov v ukrajinskom jazyku: <https://www.minedu.sk/data/att/388/32687.097bf0.pdf>, Manuál a monitoring Štandardov v maďarskom jazyku: <https://www.minedu.sk/data/att/944/32688.a6d703.pdf>, Metodická príručka desegregácie v maďarskom jazyku: <http://www.minedu.sk/data/att/a02/33336.9e57e8.pdf>.

Manuál a monitoring uplatňovania Štandardov spolu s doplnkovými aktivitami tak vytvárajú **most medzi právnou úpravou a každodennou praxou škôl**. Ich význam spočíva najmä v tom, že umožňujú jednotnejší výklad povinností, podporujú predvídateľnosť postupov a poskytujú rezortu podklady pre ďalšie systémové kroky v oblasti metodickej podpory a kontroly.

Od roku 2024 prebieha realizácia národného projektu "Príležitosť pre všetkých", ktorý je súčasťou Komponentu 6 Reformy 5 POO SR – Podpora desegregácie škôl a nadväzuje na poskytnutý rámec ako zavádzať Štandardy. Aktuálne prebieha pilotovanie nástrojov na podporu desegregácie a teda aj konkrétnych riešení na dodržiavanie Štandardov, ktorých vyhodnotenie a popis budú súčasťou manuálu zverejneného v roku 2027.

2.4 Kontroly zavedenia Štandardov na úrovni regionálnej štátnej správy

Súčasťou systému uplatňovania Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní boli aj kontroly realizované prostredníctvom regionálnych úradov školskej správy (RÚŠS). Podľa § 9a ods. 4 zákona č. 596/2003 Z. z. „Regionálny úrad... kontroluje dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti školstva, výchovy a vzdelávania a v oblasti školského stravovania v školách a školských zariadeniach vo svojej územnej pôsobnosti s výnimkou kontroly podľa § 13 a“. Tieto kontroly boli zamerané na overenie formálneho zavedenia Štandardov do vnútorných predpisov škôl, konkrétne do školských poriadkov, v súlade s § 145 ods. 1 školského zákona.

Metodika osobitne zameraná na kontrolu uplatňovania Štandardov vypracovaná nebola. RÚŠS vykonávali kontroly v rámci svojich zákonných kompetencií podľa zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve, pričom postupovali podľa všeobecných pravidiel kontroly v štátnej správe ustanovených zákonom č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe. Kontroly sa tak realizovali v štandardnom kontrolnom režime, bez osobitného nástroja hodnotenia kvality alebo hĺbky uplatňovania jednotlivých Štandardov v každodennej praxi škôl. Ministerstvo školstva poskytlo RÚŠS usmernenie k vykonaniu týchto kontrol. Súčasťou tohto procesu bola požiadavka na systematické mapovanie dostupnosti aktualizovaných školských poriadkov, v ktorých mali školy preukázateľne zapracované Štandardy dodržiavania zákazu segregácie. Na základe kompetencií uvedených v Zákone č. 596/2003 Z. z., Regionálne úrady školskej správy skontrolovali v období od 1. marca 2025 do 31. mája 2025 zapracovanie Štandardov do školského poriadku v školách a školských zariadeniach vo svojej zriaďovateľskej a územnej pôsobnosti. Výsledkom tejto kontroly bol vypracovaný zoznam všetkých škôl a školských zariadení v ich zriaďovateľskej a územnej pôsobnosti s uvedením odkazu na webové sídlo, kde je možné aktualizovanú verziu so zapracovanými Štandardmi školského poriadku stiahnuť a zabezpečili, aby školy, ktoré školský poriadok zverejňujú na inom verejne prístupnom mieste, zaslali schválený aktualizovaný školský poriadok na e-mail ministerstva školstva.

Získané informácie poskytli ministerstvu základný prehľad o miere formálneho zavedenia Štandardov v školách, zároveň však poukázali na limity kontrolného prístupu založeného primárne na overovaní dokumentácie. Kontroly v tomto nastavení nemohli zachytiť kvalitu, efektívnosť ani reálny dosah uplatňovania Štandardov v pedagogickej praxi, ani identifikovať konkrétne situácie rizika segregácie, ktoré sa prejavujú v každodennom fungovaní škôl.

2.5 Zhrnutie a systémové východiská

Kapitola 2 poukazuje na to, že v oblasti prevencie segregácie vo výchove a vzdelávaní je na úrovni rezortu vytvorený jasný normatívny a metodický rámec. Štandardy dodržiavania zákazu segregácie sú záväzným nástrojom, ktorým sa explicitne prenáša zodpovednosť za prevenciu segregácie do každodenného fungovania škôl a školských zariadení. Zároveň boli zo strany ministerstva realizované viaceré sprievodné aktivity zamerané na metodickú podporu a informovanie škôl o ich povinnostiach, čo umožnilo školám získať výkladové usmernenia a praktické odporúčania pri zavádzaní zmien do praxe. Školy mali počas implementácie k dispozícii odbornú a metodickú pomoc zo strany zamestnancov ministerstva aj regionálnych úradov školskej správy, a to formou telefonických a e-mailových konzultácií, ako aj odborných podujatí. Vytvorený priestor pre otázky a konzultácie mal prispieť k tomu, aby školy neboli na zavádzanie zmien ponechané bez podpory a mohli riešiť konkrétne situácie v súlade s platným rámcom.

Zároveň však dostupné administratívne údaje z monitorovania rizika segregácie naznačujú mierny medziročný pokles počtu škôl identifikovaných ako školy s rizikom segregácie. Hoci tieto zistenia nemožno v prvých školských rokoch monitorovania interpretovať ako dôsledok zavedenia Štandardov, v kombinácii so spätnou väzbou zo strany zástupcov škôl z odborných seminárov, metodických podujatí a konzultácií poukazujú na postupný posun v porozumení problematiky segregácie. Štandardy prispeli k tomu, že školy začali systematickejšie reflektovať vlastné postupy, organizačné rozhodnutia a každodennú pedagogickú prax, vrátane tých aspektov, ktoré môžu mať potenciál prispievať k vzniku alebo prehlbovaniu nerovností vo vzdelávaní.

Skúsenosti s uplatňovaním Štandardov v praxi však potvrdzujú, že samotná existencia legislatívnych požiadaviek, metodických materiálov a kontrolných mechanizmov nepostačuje na identifikáciu a riešenie konkrétnych situácií rizika segregácie v školskom prostredí. Prevencia segregácie je komplexný proces, ktorý presahuje rámec formálneho súladu s právnymi predpismi a vyžaduje si systematickú prácu priamo s pedagogickou praxou, organizačnými rozhodnutiami škôl a ich vzťahom k rozmanitej skupine žiakov.

Z uvedeného vyplýva potreba aj prepojenia normatívnych a kontrolných nástrojov s nástrojmi, ktoré dokážu zachytiť reálnu podobu inkluzívnosti vzdelávania a identifikovať riziká segregácie priamo v prostredí školy. Takéto prepojenie vytvára priestor nielen na včasnú identifikáciu problémov, ale aj na cieľnú odbornú a metodickú podporu škôl pri ich riešení.

Nasledujúca kapitola je venovaná monitoringu inkluzívnosti vzdelávania realizovaného Štátnou školskou inšpekciou, ktorý poskytuje doplňujúci pohľad na fungovanie škôl z hľadiska inklúzie, vzťahov, podmienok a pedagogickej praxe.

3 MONITORING INKLUZÍVNOSTI VZDELÁVANIA Z POHLĀDU ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Kým predchádzajúce kapitoly sa zameriavali najmä na identifikáciu rizík segregácie a na systémové nástroje ich prevencie z pohľadu rezortu školstva, táto kapitola prináša doplňujúci pohľad prostredníctvom monitorovania inkluzívnosti vzdelávania realizovaného Štátnou školskou inšpekciou. Ide o kvalitatívne orientovaný pohľad na fungovanie škôl, ktorý sa sústreďuje na hodnoty, podmienky a pedagogickú prax súvisiacu s inkluzívnym vzdelávaním. Zistenia ŠŠI poskytujú dôležitý kontext k pochopeniu toho, ako sa princípy inklúzie a rovnakého prístupu k vzdelávaniu prejavujú v každodennej realite škôl. Monitoring realizovaný Štátnou školskou inšpekciou nie je celoplošný ani reprezentatívny v štatistickom zmysle, jeho prínos však spočíva v detailnom zachytení procesov, vzťahov a pedagogickej praxe v konkrétnych školských prostrediach. Štátna školská inšpekcia vystupuje ako nezávislý hodnotiaci subjekt, čo jej zistenia odlišuje od interných a sebahodnotiacich procesov škôl (napr. v Plánoch uplatňovania štandardov uvedených v kapitole 2).

3.1 Úloha Štátnej školskej inšpekcie v monitorovaní inkluzívnosti vzdelávania

Štátna školská inšpekcia získava relevantné poznatky o uplatňovaní princípov inkluzívneho vzdelávania v rámci komplexných inšpekčných kontrol škôl. V ich rámci posudzuje stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, pedagogického riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania, vrátane súladu školského vzdelávacieho programu a praxe školy s princípmi výchovy a vzdelávania ustanovenými školským zákonom. Medzi tieto princípy patrí aj zákaz všetkých foriem diskriminácie, osobitne segregácie. Zistenia z komplexných inšpekcií preto predstavujú významný doplnkový zdroj informácií k monitorovaniu rizík segregácie a inkluzívnosti vzdelávania, najmä tam, kde dochádza k porušeniam princípov rovnakého zaobchádzania v školskom prostredí.

Okrem toho Štátna školská inšpekcia dlhodobo sleduje a hodnotí aj vybrané aspekty inkluzívneho vzdelávania v školách, a to najmä v oblasti integrácie a zaraďovania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vzdelávania žiakov z marginalizovaných rómskych komunit, identifikácie znakov segregácie a poskytovania podpory menej úspešným žiakom. v tomto kontexte plní ŠŠI nezastupiteľnú úlohu nezávislého hodnotiteľa, ktorý prináša pohľad na fungovanie škôl nad rámec formálneho plnenia legislatívnych povinností.

Prvý osobitný monitoring inkluzívnosti vzdelávania realizovala Štátna školská inšpekcia v školskom roku 2018/2019. v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 boli tematické inšpekcie zamerané na inkluzívne vzdelávanie na niekoľko rokov prerušené. Na tieto odborné východiská nadviazala Štátna školská inšpekcia opätovným vykonaním tematických inšpekcií na posúdenie podpory inkluzívneho vzdelávania žiakov v školskom roku 2023/2024 na vybraných základných školách.

Monitoring (komplexné pomenovanie pre kontroly inšpekčnej činnosti, ktoré sa zameriavajú aj na oblasť inkluzívnosti vzdelávania) realizovaný ŠŠI sa odlišuje od ostatných nástrojov tým, že sa nezameriava na plošný zber dát, ale na hĺbkové posúdenie podmienok inkluzívneho vzdelávania priamo v školskom prostredí. Jeho cieľom je získať priamo z terénu poznatky o stave inkluzívneho vzdelávania a posúdiť, ako sa princípy inklúzie premietajú do fungovania škôl. Hoci ide o monitoring realizovaný na obmedzenom počte škôl, jeho význam spočíva v kontinuite sledovania a v poskytnutí dôležitých kvalitatívnych zistení o tom, ako školy vytvárajú inkluzívnu kultúru, nastavujú svoje vnútorné politiky a uplatňujú inkluzívne princípy v pedagogickej praxi.

3.2 Index inklúzie ako kvalitatívny analytický rámec

Základným analytickým rámcom, ktorý Štátna školská inšpekcia využíva pri tematickom monitorovaní inkluzívnosti vzdelávania, je index inklúzie. Ide o kvalitatívne orientovaný nástroj, ktorého cieľom nie je plošné hodnotenie škôl ani porovnávanie ich výsledkov, ale hĺbkové posúdenie fungovania inkluzívneho prostredia vo vybraných školách.

Index inklúzie vychádza z medzinárodne uznávaného konceptu inkluzívneho vzdelávania a pracuje s tromi vzájomne prepojenými oblasťami:

1. budovanie inkluzívnej kultúry,
2. tvorba inkluzívnej politiky a
3. rozvíjanie inkluzívnej praxe.

Tieto oblasti, monitorované rôznymi metódami (dotazník, riadený rozhovor, pozorovanie, kontrola dokumentácie, fyzická obhliadka a pod.), umožňujú zachytiť nielen formálne nastavenia školy, ale aj hodnoty, postoje, vzťahy a konkrétne pedagogické postupy, ktoré ovplyvňujú každodennú skúsenosť žiakov so vzdelávaním.

Použitie indexu inklúzie umožňuje Štátnej školskej inšpekcii posúdiť inkluzívnosť školy ako celku, a to v kontexte jej vnútorného fungovania, rozhodovacích procesov a práce s rozmanitou skupinou žiakov. Zároveň však ide o nástroj, ktorého výpovedná hodnota je viazaná na kvalitatívny charakter monitorovania a na obmedzený počet sledovaných škôl. Výsledky indexu inklúzie preto nemožno interpretovať ako reprezentatívny obraz stavu inkluzívneho vzdelávania v celom systéme.

V kontexte tejto komplexnej správy zohráva index inklúzie dôležitú doplnkovú úlohu k monitoringu rizika segregácie a k systémovým nástrojom rezortu školstva. Umožňuje identifikovať opakujúce sa vzorce, bariéry a výzvy v oblasti inkluzívnej kultúry, politiky a praxe, ktoré sa v administratívnych dátach ani vo formálnych kontrolách nemusia prejaviť, a vytvára tak podklad pre hlbšie porozumenie reálnej implementácie princípov inkluzívneho vzdelávania v školách.

3.3 Vývoj monitorovania inkluzívneho vzdelávania zo strany Štátnej školskej inšpekcie

Monitoring inkluzívnosti vzdelávania zo strany Štátnej školskej inšpekcie má v slovenskom kontexte dlhodobější vývoj, ktorý odráža postupné rozširovanie kapacít inšpekčného sledovania, metodické posuny aj zmenu podmienok spôsobenú pandémiou COVID-19.

3.3.1 Tematické monitorovania pred pandémiou (2018/2019 a 2019/2020)

Prvý tematicky zameraný monitoring inkluzívnosti vzdelávania realizovala Štátna školská inšpekcia v školskom roku 2018/2019 (ŠŠI, 2019). Išlo o kvalitatívne orientovaný monitoring vykonaný na vybraných základných školách, ktorého cieľom bolo hĺbkovo posúdiť podmienky a prax inkluzívneho vzdelávania, nie plošne zhodnotiť celý vzdelávací systém. Zistenia z tohto aj ďalších monitorovaní ŠŠI predstavujú kvalitatívne zistenia vybraných škôl a nie sú štatisticky reprezentatívne pre všetky školy v Slovenskej republike. Výsledky tohto monitorovania poukázali na rozdiely medzi deklarovanými inkluzívnymi zámermi škôl a ich reálnou pedagogickou praxou, ako aj na nerovnomerné podmienky pre rozvoj inklúzie v jednotlivých školách.

ŠŠI v školskom roku **2018/2019** a následne **2019/2020** vykonala tematické inšpekcie zamerané na inkluzívne aspekty vzdelávania, spracované v dvoch súvisiacich správach:

Správa o podpore inkluzívneho vzdelávania žiakov ZŠ v SR 2018/2019, ktorá predstavila úvodné poznatky o inkluzívnych podmienkach v niekoľkých vybraných školách a identifikovala hlavné oblasti, v ktorých inkluzívne princípy prenikajú do školských procesov i tie, kde je potrebné posilniť prax. (ŠŠI, 2019)

Nasledujúca správa za školský rok 2019/2020, ktorá nadviazala na predchádzajúce hodnotenia a poskytla rozšírený obraz o inkluzívnych prístupoch v skúmaných školách, vrátane širšieho kontextu podpory žiakov so zdravotným aj sociálnym znevýhodnením. (ŠŠI, 2020)

Tieto správy nevytvárali plošný zaťažujúci monitoring, ale poskytli **dôležité metodické a obsahové východiská**, napríklad pri identifikácii kľúčových indikátorov inkluzívnej kultúry, politiky a praxe. Svoju úlohu zohrali aj pri formulovaní indexu inklúzie ako analytického rámca.

3.3.2 Prestávka a metodická reflexia

Po roku 2020 tematické monitorovania inkluzívneho vzdelávania neprebiehali v dôsledku pandemických obmedzení a zamerania inšpekčnej činnosti na iné priority. Počas tohto obdobia sa však pokračovala odborná diskusia o nastavení a vhodnosti použitého modelu monitorovania. Metodický rámec tematickej inšpekcie bol podrobený odbornému posúdeniu, realizovanému sociológmi zo Slovenskej akadémie vied, pričom ich hodnotenie potvrdilo význam indexu inklúzie ako nástroja na zachytávanie komplexných aspektov inkluzívneho vzdelávania v školách.

3.3.3 Obnovené tematické monitorovanie (2023/2024 a 2024/2025)

Na tieto odborné východiská nadviazala Štátna školská inšpekcia opätovným vykonaním tematických inšpekcií inkluzívneho vzdelávania a zamerala sa na posúdenie inkluzívnych podmienok v inej vybratej vzorke základných škôl. Tento obnovený cyklus monitorovania tak poskytol aktuálny obraz inkluzívnych procesov po období pandemických obmedzení, zároveň potvrdil, že inkluzívne princípy prenikajú do škôl len pomaly a nerovnomerne. (ŠŠI, 2024) a (ŠŠI, 2025)

Zo zverejnených správ vyplýva:

- monitorované školy mali vysoké zastúpenie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami:
  - viac ako tretina žiakov patrila k MRK,
  - takmer pätina patrila k žiakom zo SZP,
  - a približne **11,8 % žiakov bolo so zdravotným znevýhodnením.**
- v tejto vzorke boli zvýraznené predovšetkým problémy v budovaní **inkluzívnej kultúry školy**, ktoré sa vyskytovali vo väčšine kontrolovaných škôl.
- index inklúzie v kontrolovaných školách sa podľa medializovaných údajov pohyboval okolo **60,7 %**, čo naznačuje priestor pre zlepšenie v rôznych oblastiach inkluzívnej praxe.

Výsledky monitorovania v týchto dvoch školských rokoch poukázali na to, že hoci inkluzívne princípy sú vo väčšine škôl deklarované, ich premietnutie do každodenného pedagogického procesu a prostredia je stále len čiastočné.

3.3.4 Porovnanie monitorovaní a trendovosť

Pri porovnaní monitorovaní pred a po pandémie možno identifikovať niekoľko spoločných rysov aj rozdielov:

Rozsah monitorovania: počet hodnotených škôl sa mierne zvyšoval (od 8 škôl v 2018/2019 a 2019/2020 po 15 škôl v 2024/2025).

Tematická kontinuita: hoci metodický rámec indikátorov inklúzie zostal relatívne stabilný, samotné monitorovania reflektujú postupný vývoj dátových vstupov aj prioritných otázok inklúzie.

Kvalita zistení: všetky monitorovania zdôrazňujú, že inkluzívne princípy sú vo väčšine škôl deklarované, no ich uplatňovanie v reálnej pedagogickej praxi je nerovnomerné a viazané na vnútorné kapacity školy aj systematickú podporu.

Tieto údaje preto neposkytujú „trendový index“ v tradičnom štatistickom zmysle, ale vytvárajú logický rámec pre porovnanie vývoja inkluzívnych procesov v čase, ktorý je dôležitý pre pochopenie výziev vzdelávacieho systému.

3.4 Monitorovanie zákazu segregácie v rámci komplexných inšpekcií Štátnej školskej inšpekcie

Okrem tematicky zameraných inšpekcií na inkluzívne vzdelávanie vykonáva Štátna školská inšpekcia aj komplexné inšpekcie základných škôl, ktorých cieľom je posúdiť stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, pedagogického riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania v škole ako celku. Súčasťou týchto inšpekcií je

aj kontrola súladu školského vzdelávacieho programu, vnútorných predpisov a pedagogickej praxe školy s princípmi výchovy a vzdelávania ustanovenými v školskom zákone.

Medzi kontrolované princípy patrí aj zákaz všetkých foriem diskriminácie, so zvláštnym dôrazom na zákaz segregácie vo výchove a vzdelávaní. v tomto kontexte Štátna školská inšpekcia v správach z komplexných inšpekcií identifikuje a verejne zverejňuje prípady porušenia princípov rovnakého zaobchádzania, nedodržania inkluzívnych princípov alebo iných systémových nedostatkov, ktoré môžu viesť k vylúčeniu alebo nerovnému prístupu k vzdelávaniu.

Hoci komplexné inšpekcie nie sú primárne zamerané na monitorovanie segregácie alebo inkluzívnosti vzdelávania, ich zistenia predstavujú dôležitý doplnkový zdroj informácií v tejto oblasti. Umožňujú zachytiť konkrétne situácie, v ktorých sa princípy inklúzie a zákazu segregácie nepretavujú do každodennej praxe školy, a zároveň poskytujú detailný opis kontextu, v ktorom k týmto porušeniam dochádza.

Z pohľadu tejto komplexnej správy majú výstupy z komplexných inšpekcií význam najmä ako kvalitatívny pohľad do reálneho fungovania škôl. v kombinácii s tematickými inšpekciami zameranými na inkluzívne vzdelávanie a s monitorovaním rizika segregácie realizovaným rezortom školstva dotvárajú širší obraz o tom, ako sú princípy inklúzie, rovnosti a zákazu segregácie v školách uplatňované, resp. porušované v praxi.

3.5 Limity a prínosy inšpekčnej činnosti Štátnej školskej inšpekcie v kontexte komplexnej správy

Monitorovanie inkluzívnosti vzdelávania zo strany Štátnej školskej inšpekcie predstavuje dôležitý kvalitatívny zdroj informácií o reálnom fungovaní škôl. Jeho prínosom je najmä odborné hodnotenie pedagogických procesov, školského prostredia a uplatňovania princípov rovnakého zaobchádzania priamo v školách, vrátane identifikácie porušení zákonných povinností.

Zároveň je potrebné vnímať limity tohto nástroja v kontexte komplexnej správy. Tematické inšpekcie zamerané na inkluzívne vzdelávanie sú realizované na obmedzenom počte škôl a nemajú ambíciu poskytovať celoplošný obraz o stave inklúzie v systéme. Ich zistenia preto nemožno interpretovať ako reprezentatívne pre celé školstvo, ale ako hĺbkové sondy do vybraných typov prostredí.

V kombinácii s dátovým monitorovaním rizika segregácie a s informáciami o uplatňovaní Štandardov však zistenia Štátnej školskej inšpekcie významne dopĺňajú celkový obraz. Umožňujú lepšie porozumieť tomu, ako sa systémové nastavenia a legislatívne požiadavky premietajú do každodennej praxe škôl a kde vzniká napätie medzi formálnym plnením povinností a reálnymi možnosťami ich uplatňovania.

4 ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Monitorovanie rizika segregácie, uplatňovania Štandardov dodržiavania zákazu segregácie a zistenia Štátnej školskej inšpekcie predstavujú tri odlišné, no navzájom sa dopĺňajúce pohľady na fungovanie inkluzívneho vzdelávania v školách. Každý z týchto nástrojov sleduje inú rovinu reality od dátových indikátorov a formálneho plnenia povinností až po kvalitatívne hodnotenie pedagogickej praxe a školského prostredia.

Komplexná správa ukazuje, že tieto nástroje dnes fungujú paralelne, bez systematického prepojenia na úrovni jednotlivých škôl. Zároveň však vytvárajú potenciál pre hlbšie porozumenie príčin a prejavov segregácie a inkluzívnosti, ak sú interpretované spoločne a v kontexte. Práve v tejto kombinácii môže vzniknúť presnejší obraz o tom, kde ide o štrukturálny problém, kde o zlyhanie implementácie a kde o potrebu cielenej odbornej podpory. Z tohto dôvodu sa javí ako vhodné vytvoriť mechanizmus pre pravidelnú výmenu informácií o školách v riziku segregácie medzi ministerstvom školstva (najmä na úrovni analytických útvarov) a Štátnou školskou inšpekciou, ktorý by umožnil využívať administratívne dáta ako jeden zo vstupov pre rizikovo orientované plánovanie inšpekčnej činnosti.

Úlohou ministerstva školstva je tieto existujúce zdroje informácií prepájať na internej analytickej úrovni a využívať ich ako podklad pre nastavovanie adresnej metodickkej, odbornej a systémovej podpory škôl. V tejto súvislosti sa javí ako vhodné vytvoriť platformu pre zdieľanie zistení ministerstva, Štátnej školskej inšpekcie aj s regionálnymi úradmi školskej správy a NIVAM-om, ktorá by podporila prepojenie medzi identifikáciou problémov v rámci inšpekčnej činnosti a následnou metodickou a odbornou podporou škôl. Takto nastavený „odovzdávací“ mechanizmus by mohol prispieť k cielenejšiemu smerovaniu podpory do škôl a lokalít, kde je to najviac potrebné. Cieľom nie je vytvárať ďalší kontrolný mechanizmus, ale umožniť včasnú identifikáciu rizík a podporiť školy pri riešení konkrétnych situácií v teréne – individuálne aj na úrovni vzdelávacieho systému ako celku. Zároveň sa v tejto súvislosti ukazuje potreba ďalšieho posilňovania odborných a personálnych kapacít relevantných aktérov v oblasti inkluzívneho vzdelávania a prevencie segregácie, vrátane inšpekčných, metodických a regionálnych štruktúr. Rozširovanie nástrojov monitorovania a podpory si vyžaduje dostatočné personálne zabezpečenie a špecializované odborné kompetencie, ktoré umožnia efektívne prepájanie analytických zistení s podporou škôl v praxi.

Zistenia z analyzovaných monitorovaní zároveň vytvárajú priestor na priebežné posudzovanie nastavenia legislatívnych a systémových rámcov, najmä v oblasti organizácie výchovy a vzdelávania, konkrétne napríklad rozdeľovania žiakov do tried, tak, aby boli jednoznačne nastavené v súlade s princípom zákazu segregácie a podporovali inkluzívne vzdelávacie prostredie.

BIBLIOGRAFIA

Zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [Online] <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/>.

MŠVVaM SR. 2025. Manuál a monitoring uplatňovania Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní. [Online] 2025. <https://www.minedu.sk/data/att/275/32711.d73b84.pdf>.

MŠVVaŠ SR. 2023. *Koncept monitorovania rizika segregácie.* [Online] 2023. <https://www.minedu.sk/desegregacia/>.

—, **2023.** *Metodická príručka desegregácie vo výchove a vzdelávaní.* [Online] 2023. <https://www.minedu.sk/data/att/71e/30599.332e7e.pdf>.

—, **2024.** *Pilotná metodika a výsledky monitorovania rizika segregácie na ZŠ - 2022/2023.* [Online] 2024. <https://www.minedu.sk/data/att/3b8/31594.714778.pdf>.

—, **2021.** *Stratégia inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní do roku 2030.* [Online] 2021. <https://www.minedu.sk/30864-sk/strategia-inkluzivneho-pristupu-vo-vychove-a-vzdelavani/>.

ŠŠI. 2024. Podpora inkluzívneho vzdelávania žiakov základných škôl v SR v školskom roku 2023/2024 v SR . [Online] 2024. https://www.ssi.sk/wp-content/uploads/2024/10/SS_SR_2_5_inkluzia_final_EL-o.pdf.

—, **2025.** Podpora inkluzívneho vzdelávania žiakov základných škôl v SR v školskom roku 2024/2025 v SR . [Online] 2025. <https://www.ssi.sk/wp-content/uploads/2025/10/Inkluzia.pdf>.

—, **2019.** *Správa o podpore inkluzívneho vzdelávania žiakov ZŠ v SR v školskom roku 2018/2019 .* [Online] 2019. https://www.ssi.sk/wp-content/uploads/2020/12/129_Inkluzia_Sprava-SR_fin.pdf.

—, **2020.** *Správa o podpore inkluzívneho vzdelávania žiakov ZŠ v SR v školskom roku 2019/2020 .* [Online] 2020. https://www.ssi.sk/wp-content/uploads/2020/12/129_Sprava_SR.pdf.

—, **2025.** *Stav prijímania žiakov do špeciálnej základnej školy a ich rovný prístup k vzdelávaniu v školskom roku 2024/2025.* [Online] 2025. https://www.ssi.sk/wp-content/uploads/2025/08/Prijmanie_ziakov_do_SZS.pdf.

ÚHP & IVP. 2025. *Revízia výdavkov na základné a stredné školy - Záverečná správa.* [Online] 2025. <https://www.minedu.sk/data/att/b31/33956.316113.pdf>.

Financované
Európskou úniou
NextGenerationEU

PLÁN
[OBNOVY]

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ivp